

A SZENT ISTVÁN AKADÉMIA
HITTUDOMÁNY-BÖLCSELETI OSZTÁLYÁNAK FELOLVASÁSAI
SZERKESZTI TAKÁTS ERNŐ OSZTÁLYTITKÁR
III. kötet. 1. szám.

ÁRPÁDHÁZI
BOLDOG MARGIT
SZENTTÉAVATÁSI ÜGYE
ÉS A LEGŐSIBB LATIN MARGIT-LEGENDA

IRTA

P. BŐLE KORNÉL M. O. P.

*Felolvasta és bemutatta, mint vendég az I. osztálynak 1932. évi
május hó 13-iki felolvasó-ülésén.*

BUDAPEST
STEPHANEUM NYOMDA R. T.

1937

A SZENT ISTVÁN AKADÉMIA
HITTUDOMÁNY-BÖLGSELETI OSZTÁLYÁNAK FELOLVASÁSAI
SZERKESZTI TAKÁTS ERNŐ OSZTÁLYTITKÁR
III, kötet. 1. szám.

ÁRPÁDHÁZI
BOLDOG MARGIT
SZENTTÉAVATÁSI ÜGYE
ÉS A LEGŐSIBB LATIN MARGIT-LEGENDA

IRTA

P. BŐLE KORNÉL M. O. P.

*Felolvasta és bemutatta, mint vendég az I. osztálynak 1932. évi
május hó 13-iki felolvasó-ülésén.*

BUDAPEST

STEPHANEUM NYOMDA R. T.

1937

ÁRPÁDHÁZI BOLDOG MARGIT SZENTTÉAVATÁSI ÜGYE ÉS A LEGŐSIBB LATIN MARGIT-LEGENDA

I.

B. Margit szenttéavatásának ügye

Magyar sorsunkhoz az is — ügylátszik — hozzátartozik, hogy egy ilyen szent ügyet, mint Boldog Margit hivatalos szenttéavatása, csak nagy nehezen, sok század után, kivételes erőfeszítéssel tudjunk elintézni. Igaz, hogy a siker felett érzett boldogság, nemzeti becsületünknek a katolikus egyházon keresztül történő öregbedése, kárpótol minden fáradságért és hosszú várakozásért.

Nem egyszer hangzott el újabban az a reményteljes szó, illetőleg lélekből fakadó vágy: mily jó volna Boldog Margit szenttéavatását 1938-ra, szent István királyunk halálának 900 éves fordulójára befejezni!

De mintha csakugyan a Gondviselés a mai nehéz, keserves időknek szánta volna ezt a felemelő vigasztalást, hogy letiportságunkban, kicsinységünkben és zokogó sírásaink idején éljük meg az egész világ színe előtt való felmagasztalásunkat! — mindenütt a legélénkebb érdeklődést észleljük s ezirányú munkánkat szinte fokozott áldás kíséri.

Az a kegy is, hogy a tiszteletreméltó Szent István Akadémia az ügy állását ismertető gondolatok előadását mint vendégnek szívesen engedélyezte, hálaára készte és biztosítja a tudósok és érdeklődők figyelmét ennek a nagyjelentőségű ügynek.

Mindazt, ami a mult század végéig a szenttéavatás ügyében történt, összefoglalóan megírta 1896-ban *Fraknoi* Vilmos, a *Monumenta Vesprimiensia* első kötetének Bevezetésében. — Újra felhozta a kérdést tömör összefoglalásban *Horváth* Cyrill az 1908-ban mint Különlenyomat megjelent *A Margitlegenda forrásai* című munkájában (1—5. old.); továbbá *Lovas* Elemér O. S. B.: *Árpádházi B. Margit és kora* (Kolozsvár, 1913) — című munkájában a 77—79. oldalakon. A legújabb évek munkáját pedig ismerteti az 1930 tavaszán megjelent 26., 27. számú *Credo-röpiratban* *Németh* Imre. Ám azóta is sok történet, ami közérdekű s némi haladást jelent a cél felé.

Mielőtt erről beszámolnék és további teendőinket ismertetném, tekintsük át röviden azt, amit a multból ismerni hasznos.

A Szenttéavatási vizsgálatok a XIII. században. Mikor ugyanis az 1242 végén született, 1246-ban a veszprémi Szent Domonkos apácákhoz a születése előtt tett fogadalom megtartása értelmében beadott, 1252-től a Nyulak-Szigetén élő (később Boldogasszony-szigete, Szentmargitsziget) 1270-ig igen szent életet élő Margit Soror halálakor megindultak a különféle csodás események, V. István király elérkezettnek látta a pillanatot, hogy igen szeretett és nagyon szentéletű Nővére szentségének felmagasztalását az apostoli Szentszéktől kérje. X. Gergely megbízta Fülöp (a híres Csölyyi Fülöp) esztergomi érseket, s az ő elhunytá után Ladomér váradi püspököt, Fülöp váci püspököt és az akkori ismeretlen nevű zirci apátot,¹ a szentség és csodák hírére bizonyító tanúk kihallgatásával. A vizsgálat éveken át tartott; 1275 szeptemberben még nem volt befejezve.² A vizsgálat jegyzőkönyveit beküldték a Szentszékhez. Ezek a jegyzőkönyvek azonban nem feleltek meg a követelményeknek.³ Közben elhunyt maga a vizsgálatot elrendelő pápa is. Utódjához, V. Incéhez, aki a Szent Domonkos-szerzetből emelkedett a pápai trónra, IV. László király egy saját magán tapasztalt gyógyulástól indítva, a szent ügy siettetését kérő követeket küldött 1276-ban. A kérelmet Habsburgi Rudolf is támogatta.⁴

(Ugyanakkor, mint a tavalyi római kutatás eredménye mutatja, már egy Életrajzot is [lásd 17. old.] megírt a magyar dominikánus provinciának egy tagja. Ebben ez a gyógyulás még ben van).

A szentatya, telve jóindulattal és úgy a derék magyar nemzetnek, mint saját rendjének is dicsőségét óhajtva, kiküldötte⁵ Ubertus Blancus piacenzai pápai káplánt, és De la Corre veronai jogtudóst, kik mind a ketten a veronai székesegyház káplánjai voltak. Ezek a vizsgálatokat, pápai megbízó levelük értelmében és annak utasításaihoz szigorúan ragaszkodva, megindították 1276 július 23-án.

Az egész országban hirül adták a híveknek, hogy mindenki, aki Margitról, életéről, csodáiról valamit tud, jelentkezék. A kihallgatások októberben még tartottak. Jelentésüket a Bertholdus de Bosant közjegyzőtől írt jegyzőkönyv egy példányával elküldötték XXI. János

¹ «... abbati de Baccon ordinis Cisterciensis...» V. Ince pápa levele 1276 május 14—25-ről. Mon. Vespr. I. 160 old.

² Dr. Lovas Elemér O. S. B.: B. Margit történetének részletes forráskritikája. Bpest, Stephaneum 1916. 5 old.

³ «Per inquisitionem ipsam de praemissis plena instructio non poterat pervenire...» Mon. Vespr. I. 161 old.

⁴ Wenzel. IX. 166—167. (IV.)

⁵ Mon. Vespr. I. 160.

XV századbeli freskó a bolognai S. Domenico kolostorunknak ama keresztifolyosóján, amely szemben áll a templomnak azzal a kupolás oldalkápolnájával, ahol Szent Domonkos atyánk sírja van. 1931 aug. 1 én fedeztem fel, hogy ezen a freskón Árpádházi *B. Margit* van. A Szűzanya egyik oldalán sienai Szent Katalin, a másik oldalon Boldog Margit. A Boldog Margit-kép közepén még olvashatóan rajta áll : (M)argh(erita) ...270, vagyis 1270 a halála éve . . .

pápához,¹ V. Ince és V. Adorján pápa utódjához, egy példányt pedig (saját híradásuk és a magyar Margit-legenda szerint) a szigeti klastromban hagytak.

«Arra nézve — mondja Fraknoi — vajjon ekkor a szenttéavatás ügye tárgyalás alá került-e, a fennmaradt történeti emlékek fölvilágosítást nem nyújtanak. Harminc esztendő mulik el anélkül, hogy akár római, akár magyarországi iratokban Margit szűz nevével találkozoznánk; ámbár a zárda javára, amelyben tetemei nyugodtak, ezen idő alatt is számos királyi és pápai adomány s kiváltságlevél állíttatott ki. A szenttéavatás ügy fennakadásának okairól ezek után a feltevéseket kockáztatni hiú vállalkozás volna.»²

Kocka . . . szerencse . . . Tán azért rámutáthatunk arra, hogy alighanem a pápák rendkívül sűrű változása (1276-tól 1305-ig, tehát 28 évi időtartam alatt 9 pápa uralkodott), a IV. László királyunk félpogány életmódja, a szentszéknek hazánkkal, illetve a jobbsorsot érdemelt III. Endre királlyal való éles szembekerülése s az utána kitört trónvillongások némi magyarozatot nyújtanak a kanonizációs ügy elmaradására.

«Végre *Róbert Károly* király fordítja erre az ügyre figyelmét abban az időben, amikor Magyarország trónjáért vetélytársaival küzd.»³ 1306. évben András atyát, a rend egy jeles tagját küldi V. Kelemen pápához Avignonba, ahova időközben a pápai jegyzőkönyvek is kerültek. Andrásból ugyan érsek lett (Antivari), de Margitból szenttéavatott nem leve . . .»⁴ Miért? Biztosat nem tudunk. Azonban nagyon közeljár a valósághoz *Kasztner Jenő* Együgyű lelkek tüköre 1929-ben megjelent művének érvelése,⁵ hogy miután a ferences fraticelli-féle eretnekségbe torkolló mozgalomnak egy rajongó képviselője úgy látszik Margitunkban a maguk szegénységességmélét vélte felfedezni és erőszakosan ajkaira adnak tanításokat (Specchio delle anime semplici) s kisajátítják maguknak — a Szentszék pedig ép ezidőtájt az eretnekségbe vesző spirituális mozgalom elnyomásán dolgozott, az említett tényből Margit alakja körül zavar keletkezhetett, melyet először tisztázni kellett.

Tény az, hogy Garinus francia domonkosrendi atya, Hugo generálisunk parancsára a jegyzőkönyvekből megírja B. Margit legendáját 1340-ben.⁶ Derék munkát végzett, kár csak az lett, hogy a megírt

¹ Mon. Vespr. I. 384.

² Mon. Vespr. I. CLI.

³ Mon. Vespr. I. CLII.

⁴ ib.

⁵ *Kasztner Jenő*: Együgyű lelkek tüköre. (Egy középkori legenda életrajza.) Minerva Könyvtár XXVI. Bpest, 1929. 40-ik oldal.

⁶ Ma a brüsszeli kir. könyvtárban. Jelzése 7513—18. sz. Lenyomtatva: Bolland. Acta Sorten Jan. 2 k. 900—906. és *Surius*: De probatis sanctorum historis. I. k. 744—750. 1.

életrajzot valami ügyes fraticelli¹ ügy felduzzasztotta és hamis adatokkal, és felesleges rétori pátozzsal és bőbeszédű kenetességgel úgy felcicomázta, hogy bizony sokakat igen megtévesztett, és a jó Garinus becsületes munkáját sokáig ennek a kivonatának tartottak és még a XIV. század végén másolt Bolognai Kodexben (erről a 13. old.) Fr. Senior legendájának végső megjegyzése is azt mondja róla: *pulcrior et completior.*² Ez a Nápolyi Legendának mondott alkotás sem kedvezett a jó Margit szűz szenttéavatási ügyének. Pedig egy 1319. oklevélben Beatrix királyné nem enged adót szedetni a szigeti kolostorhoz tartozó helységekben, «ob devotionem B. Margarethe virginis cuius orationibus in coelis et in terris refrigerium expectamus».³

1931-iki kutatásaim alkalmával Sartori atya relációjában azt olvastam: hogy «1380. circa expeditur bulla ab Urbano VI ad instantiam Elisabethae senioris Hungariae Reginae pro nova Commissione ad effectum Canonisationis. Ez ugyan még tisztázandó adat; de nem lepne meg, mert Bolognában a dominikánusok Archiviuma igen szép bizonyosságát őrzi a Királyné áhítatának ügy rendünk, mint hazája iránt.»⁴

1409-ben Joannes Dominici pápai követ búcsút engedélyez a B. Margit sírját látogatóknak.⁵ Ilyen látogatásról az apácákkal kapcsolatban 1499-ből is van hírünk.⁶ Különben is Mátyás királyunk 1463—64-ben az akkori pápához II. Piushoz szintén megható levelet ír Margit szenttéavatása érdekében, s a Bíborosokat is kéri ez ügyben.⁷ Sajnos, levele vétele után meghalt II. Pius és az ügy eltemetődött, tán az imminens török veszedelem is elterelte a figyelmet?

B. Margit tisztelete és a kanonizációjáért való lelkesedés azonban akkor nagy lehetett, mert Mátyás király kedves tudósa és később luceriai püspök, a domonkosrendi Petrus Ranzanus, aki temetésén a gyászbeszédet is mondotta, megírt egy rövid, de jó életrajzot B. Margitról (Ranzanus legenda).⁸

Ebben az időben keletkezett a Ferrarinál megőrzött, jezsuiták

¹ *Kastner*: id. m. III. fejezetében.

² «Explicit legenda supradicta licet alia pulcrior et complector inveniat que est in libraria conventus sanctorum joannis et pauli . . . » Bolognai kódexben Fr. Senior legendája végén.

³ *Temesvári oklevéltár* IV. kötet, 14—15. old.

⁴ 1340 febr. 10-én kelt oklevél, melyet Lambertinus publicus imperialis auctoritate notarius ad premissa adhibitus . . . írt meg.

⁵ *Ferrarius*-nál: p. 340.

⁶ Arch. O. P. — Reg. Mag. Gen. (IV.) I. 87/a.

⁷ *Sigism. Ferrarius*: De Rebus Hung. Prov. 1637. p. 379—80.

⁸ *Epitome rerum Hungaricarum*. XVI. Index. — A mű kézirata a M. N. Múzeumban. — *Lovas*: B. Margit történetének részletes forráskritikája. 87 old.

közvetítésével hozzákerült B. Margit zsolozsma, melyről Németi jezsuita atya azt állította 1637 táján, hogy azt imádkozták magyar zárdáinkban B. Margit tiszteletére. Kár, hogy a II. Pius-féle mise és zsolozsmaengedélyt mai napig sem lehetett felfedezni semmiféle archívumban.

Jött Hazánk zuhanása a mélybe. Mohács. Török korszak. Rendünk teljes szétesése hazánkban. 1611-ben meghalt az utolsó magyar dominikánus *Nagyszombatban*. De az újraéledéskor, 1635-ben még él két a Szent Margit-szigetről 1541-ben elmenekült apáca s őrzí Szent Margit ereklyéit, kincseit, az apácák könyveit, a tisztelet foszlányait. Ferrari Commissarius Generalis ezt mind látta, beszélt az apácákkal, csókjával illette a szent ereklyéket, hírt ad könyvében mindenről.¹ Nemsokára egy páttert küld Rómába: P. Sartori svájci származású dominikánus, hogy érdeklődjék az ügy állásáról, majd megindítja a pert is.² Ez alkalommal, mivel régi iratok fellelhetők nem voltak, Hazánkban indult el az ügy újra. A Pozsonyban őrzött szent Margit ereklyéit tartalmazó ládában meglelik az 1276 pápai jegyzőkönyvek másoderedeti (?) példányát. Hitelesen lemásolják, Rómába küldik. A Rit. Congr. levéltárában őrizték, de újabban mai napig nem volt található.

Erről a Rend 1729-ben, 1780 táján pedig Battyányi gyulafehérvári pk. készített másolatot. A római 1931 nyáron, a gyulafehérvárit novemberben láttam és forgattam. A Sartori atyától serényen szorgalmazott ügy részint azon, hogy nem lelték a II. Pius-féle mise- és zsolozsma-engedélyt, másrészt és főleg azért, mert költsége nem volt és késedelmesen küldte a Kamara a megszavazott költséget is...³ elhúzódott a per. Közben megjelent VIII. Orbán pápa új rendelete, amely szerint az összes függő ügyek (tehát ez is!) aszerint lettek elbírálandók. A derék Sartori atya nem ismert csüggedést. A rendfőnökök pártolták és óhajtották az ügy szerencsés kimenetelét. Újra elindította az ügyet. Ám most meg a Rómából küldött iratok vesztek el a primási levéltárból... Egyéb bajok is bántották az eddig lankadatlan páttert és kifogyva az erőből visszavonult. «Quam (causam) si Superiores, qui nihil expensarum suppeditarunt, ita fovissent, vel saltem non positive impedivissent, non tantum Beatificata sed etiam canonisata esset B. Margarita». Haza és szerzet egyformán érezték a kötelességet B. Margittal szemben.

Egyenesen megható mennyire sürgetik szent Margit ügyét. A XVII. és XVIII. században állandóan; minden évtizedben észlelhető, hogy érdeklődnek az ügy iránt.⁴

¹ *Ferrarius: De Rebus Hungaricae Provinciae. S. O. P. p. 637. P. p. 326 sqq.*

² *P. Sartorius O. P. kézirata: Integra sincera et veridica relatio eorum quae in causa Beatificationis et Canonizationis B. Margarita etc. . . . Archivum O. P. X.*

³ *P. Sartorius* idézett iratában.

⁴ A római Arch. O. P.-ban Registrum Litt. Mag. O. P. szerint.

Ne feledjük el, a XVII. században még a török iga alatt nyögtünk s a XVIII. század sem volt valami szerencsés korszak. S mégis, vagy tán ép ezért, szüntelen törtetnek B. Margit érdekében a hatalmasok. 1672-ben I. Lipót és Margit nevű neje újból a szentszékhez fordulnak, ahol nem is hiányzik a hajlandóság, ám a török kiverés jobban lekötötte a figyelmet s szent István király szenttéavatása természetesen fontosabb volt. (1686.)

Szent Domonkos szerzete 1717., 1725., 1777-ben hivatalosan is újra hangot ad és erőlteti az ügyet.

Egyidőben Batthyányi Ignác erdélyi püspök, mivel birtokában voltak a szent ereklyék, 1789 júl. 28. kelt apostoli iratban megnyeri a misemondás és szolozsmázás kégyét. (VI. Pius.) Per extensionem megkapta ezt 1804-ben aug. 24-én a szerzet is és azután a magyarországi egyházmegegyés is. (VII. Pius.)

* * *

Azóta a szerzet részéről legújabbban is történik a szenttéavatás befejezését sürgető és célzó akció, amidőn a nemzet részéről is a soha nem szűnő vágy és tisztelet szent Margit iránt kivételes és nem sejtett mértékben nyilvánul meg.

Az «irodalmi» óhajokhoz és a «elkek mélyén lapangó sóhajokhoz, melyek a millennium alkalmával is jobban megnyilvánultak, járult 1923-ban a Katolikus Nagygyűlésben hivatalosan letárgyalt szenttéavatási kérelem.

1926-ban a kőszegi Szent Domonkos-rendi apácáknak és a Tanítónők Kongregációjának kérésére a Katolikus Nőszövetség indított széleskörű akciót s intézett kérelmet a Nagym. Püspöki Karhoz, hogy kérje a Szentszéknel az ügy befejezését. Csernoch János bíboros hercegprimás jóindulatúlag vette a kérelmet a Nm. Püspöki Karral együtt és további tiszteletterjesztésres új csodák kiesdeklésére buzdítja az országot.

1929 decemberében gróf Mikes János szombathelyi megyéspüspök meleg érdeklődést tanúsít az ügy iránt, hathatósan lelkesít, kér, tegyünk meg mindent, hogy az 1938-ban elkövetkezendő Szent István centenáriumra a szenttéavatás megtörténhessék. Ekkor 1929 dec. 30-án dr. P. Töffler Angelikusz, szent domonkosrendi tartományi főnök hivatalosan megbízza P. Böle Kornélt O. P. az előkészítő munkákkal, ugyancsak ezt a megbízást adja Nm. Püspöki Kar is az 1930 március 18-án tartott püspöki konferencián. Nevezett páter azóta a rendi hatóságok és egyházi felsőbbbségek jóindulatú támogatásával kutát, propagál, hirdet s a 1931-i szerencsés római kutatások és az az alkalommal folytatott megbeszélések alapján most már aztán a legkomolyabban sürgeti a Boldog Margit tiszteletét és az érdeklődést itthon, valamint az egész világ katolikusainak érdeklődését készül az ügy iránt megnyerni.

II.

Mi a teendő most B. Margit szenttéavatási ügyében?

Más szóval, hogyan érhető el a szenttéavatás?

Kétféle szenttéavatást ismerünk történelmileg. Az egyik a jólismert újfajta: a tulajdonképen való ünnepélyes szenttéavatás. «Formalis Canonizatio habetur, cum Summus Pontifex, praevia processuum constructione, iudiciali forma consuetisque caeremoniis servatis, per definitivam sententiam decernit aliquem antea inter beatos recensitum in Ssrum catalogum esse referendum et coli debere, in toto orbe catholico atque in universa Ecclesia, cultu illo, qui caeteris canonizatis praestatur.

Aequipollens Canonizatio habetur, cum iis, omnibus praedictis omissis, Pontifex, communiter de consilio Sacrae Rituum Congregationis, aliquem in universa Ecclesia coli praecipit.» Ez volt a régi idők szenttéavatási módja és ma is előfordul. Legújabbán 1931 dec. 16-án így avattattott szentté és egyházdoktorrá Nagy szent Albert Ó. P. De így avatták szentté például a következőket:

- S. Romualdus.
- S. Norbertus, 1605.
- S. Bruno, 1672.
- Petrus Nolasco, 1654.
- Raymundus Nonnatus, 1681.
- S. Joannes de Mattha, 1694.
- Felix de Valois, 1694.
- S. Margarita Scotorum Regina, 1691.
- S. Stephanus rex Hungariae, 1686.
- Wenceslaus, 1729.
- Gregorius VII, 1728.
- Getrud Isleriensis, 1738.
- Gullelmus abbas, 1785.
- Petrus Damiani, 1828.
- Joannes Damascenus, 1890.
- Silvester abbas, 1890.
- Joannes Capistrano, 1890.
- Ephraem Syrus, 1920.

Per ipsam (aequ. canon.) Romanus Pontifex non quenquam inter Beatos iam recensitum, sed «aliquem Dei servum in antiqua cultus possessione existentem, et de culis heroicis virtutibus aut martyrio et miraculis constans est historicorum fide dignorum communis assertio, et continuata prodigiorum fama non deficit, iubet in versa Ecclesia coli per officii ac missae recitationem et celebrationem deter-

mnato aliquo die nulla accedente formali sententia definitiva, nullis praemissis iudicialibus processibus, nullisque consuetis coeritionis adhibitis.¹

Tekintve a tekintendőket (régi ügy, pénztelenség), tán ezzel is megelégednénk, illetve hálásak lehetnénk, ha ezt az utat járhatnánk. Ahogyan járhattuk most szent Albert esetében. És járták őseink szent István király esetében. A kérdés csak az, hogyan tudnók a szentséges Atya ilyirányú jóindulatát megnyerni? Mert ez csak Tőle függ! Természetesen a római Kúriának így is sok dolga volna az ügygel. Ám így legalább a dolog végét emberileg is láthatnók.

Ha ezt a kegyet nem nyerhetjük meg, akkor marad a via ordinaria, ahogyan a Jus Canonicum idevágó paragrafusai mondják. Ezek pedig azt mondják, hogy csak 3 új csoda beigazolása után történhetik a kanonizáció. Első tehát, hogy csodák történjenek. Aztán pedig bíróilag be is kell minden ellenkezést kiállva bizonyítani tudni.

Történtek-e eddig új csodák? Lehet, hogy igen. T. i. 1916 óta hozzám beérkezett 130 imameghallgatási eset, ezekből néhány foghatónak mutatkozik. A beigazolásukhoz azonban munka, idő, pénz kell.

Mélyen tisztelt Akadémia! A tavalyi Katolikus Nagygyűlésen felsorakoztattam az indítékokat, miért kell nekünk ezzel az ügygel lankadatlanul foglalkoznunk, dacára a hagyományos magyaros szalmalángnak, illetve éppen annak megcáfolására s miért kell ennek a nagyszerű pörnek majdnem hétszáz év után, a sikeres befejezését Istentől kérnünk:

Ezt kívánja a magyar katolicizmus becsülete
 a hála B. Margit iránt,
 elszigeteltségünknek megtörése
 hatása az ifjúságra, hívekre általánosan
 különben hátha nem ad Isten több ily kincset?
 a többi nemzetek példája
 a szentek jelentősége (Sz. Imre)
 az egész világ figyelme ránk
 kedvező terminusok 1938, 1942.
 Isten irgalmának kiesdése nagy szorongattatásunkban!
 Úgy mint egykor!

Hazánknak mai helyzete parancsolólag követeli a nemzet e vágyának teljesítését. S ha már előttünk a nagy történeti példa szent Margitunk

¹ Bened. XIV. De Serv. Dei Beatif. et Beat. Canoniz. Lib. I. c. XXXIX. n. 6. és cap. XLI. n. 1. — cf. Urbis et orbis. Extensionis seu Concessionis Off. et Missae, addito Doctoris titulo ad universam Ecclesiam in honorem B. Alberti Magni Conf. O. P. et Episc. Ratisb. A. D. MCMXXXI — p. 72, 73.

születésének körülményeiről, feláldoztatásáról, akkor ma valóban minden magyarnak azzal a szent lelkesedéssel kell össze fognia, amelynek vezetnie kell ezt a nemzetet, amelynek az ég oly szenteket adott, és hősi lelkülettel fogadást és erőfeszítést tenni, s felhasználva a soha ily kedvezően nem alakuló körülményeket, teljes odaadással és áldozatkészséggel úgy megragadni ezt a szent ügyet, hogy most már aztán akadályokat nem ismerve, vigyük a teljes és diadalmas befejezésig! Hadd legyen aztán újra, a lerótt nemzeti hálától is ékesített és bensőségessé tett, igazán nagy ünnep a világon és hadd gyönyörködjék újra a világ és az egyház magyar fiainak hitében és a megtiport, de élni akaró nemzet elpusztíthatatlan életerejében!

* * *

1933-ban Magyarországon járt hivatalos Canonica Visitáció P. *Gillet Márton* szentdomonkosrendi generális. B. Margit szenttéavatási ügye iránt a legélénkebb érdeklődést mutatta és útmutatást adott, miképpen élesszük a mozgalmat s hogy tegyük meg az első hivatalos lépéseket, amiről úgy *Serédi Jusztinián* bíboros hercegprímással, mint *Hóman Bálint* kultuszminiszterrel tárgyalt. Sürgette ezirányú tevékenységünket 1936 februárjában személyesen, áprilisban levéllel. Mindezekből látható, mennyire szívén viseli a rend is B. Margit kanonizációs ügyét.

1937 januárjában a Rend Postulátor generálisa, P. *Lenzetti Benedek* O. P. épp akkor küldött hozzánk sürgető írást, amikor *József Ferenc* főherceg *Pacelli* bíboros államtitkárnál kért útbaigazítást s azt a választ nyerte, hogy nyujtsuk be a hivatalos postulációt (kérvényt) a Szentséges Atyánál s kérjük a *canonisatio acquipollenst*. — Az 1937 márciusában a Hercegprímás úr útján a püspöki konferenciához nyujtott be a Rend hivatalos jelentést a századok folyamán a kanonizációs ügyben történekről s kérte a hivatalos eljárás megindítását a Szentséges Atyánál. Ennek eredményeként a hercegprímás úr őminenciája ez év június 13-án a Szent Domonkosrend generális postulátorát a nm. Püspöki Kar részéről is Postulátornak nevezte ki B. Margit ügyében. Ugyancsak június 13-án a magas nm. Püspöki Kar, *József* főherceg, *Auguszt*a főhercegasszony, *Erzsébet* főhercegnő, *Margit* főhercegnő *Thurn-Taxis* hercegnő, *Magdolna* főhercegnő, *József Ferenc* főherceg, *Anna* főhercegasszony, *Rotta Angelo* érsek, pápai nuncius, az A. C. elnöksége, a kir. Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem rektorának, dr. *Pataky Arnold* prelátusnak és a *Szent Domonkosrend* osztrák-magyar rendtartományának nevében benyujtotta a *Canonisatio Aequipollenst* kérő hivatalos postulációt a S. Rit. Congregacióban, előző napi kihallgatásán pedig *Őszentsége XI. Pius pápa* jóindulatába ajánlotta az ügyet. Ezzel a szenttéavatási ügy újra hivatalos mederbe terelődött.

III.

A legősibb latin Margit-legenda XIV. sz.-beli másolata

1. 1931 elején dr. Iványi Béla szegedi egyetemi tanár, szorgalmas kutató, azt kérte tőlem, hozassak el, vagy ha magam megyek arra, hozzak el Bolognából, az ottani szent Domonkos-rendi zárdából egy kódexet, amelyben egy Margit-legenda is van.

Mikor Rómában a Collegium Angelicum tanáraival beszélgetve említettem, nem lehetne-e egy bizonyos Kódexet bolognai zárdánkból megkapni, mert abban valami Margit-legenda is van, azt válaszolta P. Canal Archivarius, hogy neki ez a Kódex itt is meg van fényképekben.

Elhozva tőle, mohón hozzáláttam az olvasásához és egyszeriben a B. Margit régi zsolozsmájának latin szövegét véltem felfedezni egyik-másik részében. Érthető izgalommal olvasom tovább, kezdem a vizsgálódást és összehasonlításokat. Nemsokára rájöttem, ez az a legenda, amelyet régen keres a Margit-irodalom!

A legnagyobb figyelemmel átírtam, szaktekintéllyel felülvizsgáltattam. Később magát az eredeti Kódexet Bolognában felkeresve, P. Alfonsi O. P. szívésségéből azt is alaposan áttanulmányoztam.

2. A *Kódex* a XIV. században készült. A legelső benne előforduló évszám az 1346 és a legutolsó 1398 nov. 16. a friauli szent domonkos-rendi kolostoré volt, mint de Rubeis mondja: *De rebus Congregationis B. Jacobi Salomonis* című munkájában p. 141. — Bolognában a konvent Archivumában «A» kódex néven őrzik.

Tartalmaz 192 lapot. Kézírásának szélessége 12 cm, magassága 17 és fél. A 144-ik oldalon kezdődik s 21 oldalon át folytatódik B. Margit legendája ezen a címen:

«Quedam legenda beate Margarite de Ungaria Ordinis Praedicatorum»

Sőt vannak egyes részek a Jegyzőkönyvekből is (sajnos, csak négy tanu vallomása), ezen a címen: *«Quedam inquisitiones et recognitiones factae circa sanctitatem beate Margarite»*. Mindjárt megjegyzem, hogy ezeket a csonkán megmaradt Jegyzőkönyvi részleteket gondosan összehasonlítva a Fraknoi által kiadott Jegyzőkönyvvel,¹ 379 helyen lectio variáns állapítható meg. A töredékek terjedelme 19 oldalnak felel meg a Mon. Vespr. oldalai szerint. Három nővér (Catharina, Eliana,

¹ Monumenta Romana Episcopatus Vesprimiensis Bp. 1896.

Jolent) vallomása egészen megvan ; Margarita nővér vallomásának csak háromnegyed része van meg. Az ismert Mon. Vespr.-val összehasonlítva 379 helyen van lectio varians, de egyszem lényeges.

3. *Néhány megjegyzés a Bolognai Kódexben levő Margit-legendáról.*

Nem szándékom kimerítő tanulmányt nyújtani a feltalált Legendáról, csak néhány eligazító megjegyzést óhajtok tenni.

Hol van ennek XIV. századbéli másolatnak az eredetije? Nem tudjuk. Eddig azonban ez a latin Legenda az egyetlen feltalált másolata az eredetinek.

Ezzel rokon az eddig Joannes Vercellensisnek tulajdonított német nyelv müncheni Jorg Walder-féle¹ legenda, st. galleni, grazi, nürnbergi, überlingeni², a Zittardus-tól³ (O. P.) írt és 1596-ban Diklingenben nyomtatott, valamint Ranzanusnál⁴, Borsellinél⁵ és Taëgiusnál⁶ található latin legenda és a Praynál közölt magyar szöveg. Pray azt mondja, hogy ezt egy a pozsonyi klarisszáknál levő «Ms huius saeculi»-ból (tehát 18. század) vette.⁷

Magá az eredeti latin legenda *1275-ben* készült, vagy legfeljebb 1276 elején, mint helyesen állapítja meg Horváth Cyrill a Jorg Walder-féle német legendáról írva.⁸ Előbb nem készült, mert még közli László király csodáját 1275-ből. Utóbb sem, mert nem ismeri a II-ik pápai Jegyzőkönyvet

Ki a szerzője? Erre vonatkozólag a következőket vagyok bátor megjegyezni :

A szerző : kortársa Boldog Margitnak,
a magyar szent Domonkos-rendi tartomány tagja
a királyi családban ismerős,
tekintélyes, idősebb,
olaszul is tudott,
latinul szépen írt,
a legéndás stílust jól ismerte,
nem Joannes Vercellensis.

¹ *Jorg Walder* = Jörg Walder = Georg Walder bécsi dominikánus prior volt 1444-ben és a bensőséges, fegyelmezett szerzetesi életnek buzgó apostola, *Häfele* O. P. : Frantz von Retz. Tyrolia, 1918. 338. old.

² *Timár Kálmán*: Árpádházi Boldog Margit legendája stb. Kalocsa, 1934, 4 old.

³ U. o.

⁴ *Epitome Rerum hungaricarum per indices descripta* művében a XVI. Indexben.

⁵ *Borselli* (O. P. 1432—1497): *Cronica Magistrorum Generalium Ord. Fr. Praed.* az Appendixben. Univ. di Bologna Ms 1999. — (Kézirat.)

⁶ *Taëgius* O. P. († 1515) Arch. O. P. XIV. 55. *Taëgius Kéziratok V* kötetében : *Vita B. Margaritae filiae Regis Hungariae Sanctimonialis Ord. Praed.*

⁷ *Pray*: *Vita B. Margaritae Virginis, Tyrnaviae* 1770. 251 oldal.

⁸ *Horváth Cyrill*: *A Margit-legendá forrásai.* Budapest, 1908. 8 old.

Ennél többet egyenlőre nem sikerült megállapítani, viszont ezeknek bizonyítására a szövegnek következő helyeit hozom fel:

— Merita a nobis visa magis quam audita ad memoriam revocamus et corde et animo deo in sanctis eius devotarum manuum officio scripturae commendamus. (17. old.)

— . . . Sicut ipsemet (Fr. Minor) parentibus suis, regi et regine presentibus aliquibus fratribus suis et nostris et meipso, qui hec scribo presente narravit in somnis ostensum esse. (20. old.)

Ehhez a kódex szélén ezt a megjegyzést tet egy későbbi kéz: Nota quod auctor historie fratrem venerandum eiusdem temporis ait.

— Ad hec cuidam de potioribus fratribus provincie nostre qui tunc provincialatus habebat officium frequentius meditant. (21. old.)

— Sicut ipso domino rege mihi et quibusdam suis necessariis frequentius referente didici. (23. old.)

— Hanc vestem deliciarum et discipline virgam ipse magister ordinis frater Joannes et nos plures fratres seniores post transitum eius dictis sororibus hoc secretum pendentibus vidimus. (25. old.)

— Anno domini MCCLXX-o primo, vite autem sue anno uno minus tricesimo Quartodecimo kalendas februarii. (26. old.)

— Hoc coram oculis nostris et plurium fratrum factum est. (30. old.)

— Post annum autem et menses quinque transitus sui . . . anno gracie MCCLXXII-o 13-o kalendas junii. (30. old.)

— Hiisdem temporibus . . . quod scribo facta sunt. (31. old.)

— Ex tunc usque hodie perfecta gaudens sanitate. (31. old.)

— Sanitatis beneficium per ipsius merita accipiunt usque modo. (31. old.)

— Ut ipsa referente et seipsam debita contritione recognoscente didicimus. (32. old.)

— . . . grande scelus in nostris partibus reputatur. (36. old.)

— . . . vivum ad sepulcrum sancte margarete anno secundo obitus sui obtulerunt, eudemque parentes summi pontificis inquisitoribus incolumem presentarunt. (36. old.)

— . . . usque ad ipsam inquisitionis iuxta mandatum apostolicum et deinceps apparente in eadem annis iam plus quam duobus. (37. old.)

— Cunctis publice predicavit nec cessat usque hodie predicare. (38. old.)

— Cum cantu exultationis ut moris est apud nos. (38. old.)

— Ex tunc annis plus quam duobus nullum eiusdem passionis in se sensit vestigium. (39. old.)

— Tunc astantibus nobis fratribus et baronibus aliquibus principalioribus cum nobilibus tantum adolescentis regis, quam totius regni

Insuper vna bte Margarete & hugonia ordinis p'dicte

Ad honore dni nri ihu xpi cui ai pie et spu sco e ore ho; et glia felas
et ste condatione Virginia marquette forone odis fin p'don' In Regne
moyre vna et p'elna nra a nob' vna magis q' audita ad memo' reuocam' et
vnde r' ho do i' sp'u ei' tenor' manuu' ofino se' p'one gmedat' d'ynacta ena p'oua
x p'imo eius nra su' d'eliger' d'istinoz t'qu' ass'one p'haui sup'actem'.

Uenibil' itaq' h' vna magis ex illis p'p'ia regi hugone duo origine
Cui' p' c'inal hugonoz illustre Rex vna q'it' f'amus rex andreas
ten' p' bte Elizabeth p'dm' aunc' si v' v'it' neu' Est n' q'ntus exortat
Qua' ai adhuc mal' sua regna q'et'uer' i' uataz ipe tartaroz p'ferat' p' l'ite
ratione sua et regni p'au' cu' rege maruo suo q' p'achm' q'dam si filia nate
tuz ut summate ea fuerit reuocant' Ita p'et' ipam nulla vnaq' de s'p'oz
regni hugone sanomaly suad' efficit' Illa v' ut deet' p'lon' regna sub mag
na diligencia enut'ia n' ipi sua usura cu' multa deuotione f'ugno dni nri ihu
xpi r' et' genit'is gl'ose semp' virgine marie p'p'io i' s'ltudine. Eximialy
oblat' man'pauit. Que cu' cet' vna matre sua Amoz erat' duoz p'z suo
dno rege duere exat' q' d'insp'ia regna a mie sua que exira h'it'auit
ess' exat' ut onde d'no q' spu' adultu' eet' gabnada q' p'p'ite respodit
dus meaz rex sanuz iudicat' exat' et' d'iss'et' si d'us ausse onder'uz
Et post' pauca rei p'bauit euet'. Ita et' d'us rex loet' no sine nilo suoz
dampno san' quide' redit' et' d'us d'it' i' eade' exat' p'et' m' l'na hugonia
fidelit' d'et'at'it' occubuit.

Qum' cet' anoz tu vel p'au' plus su' claus' ordin' p'dic' i' auante vesp'
mensi et gmedata ut ab ipa tenca ente regularib' q'suetudib' abiat'
et' eade' ano hitu' ordi' sedm' sua erant' deuote suscepit'. Que cu' cet' anoz vno
quiq' copione aliq'u' ex foronib' indit'is aliey' medere' regunt' m'g'oz suam
relig'ioz' mat'ia nobile qua' matie semp' v'oubar et' oblat' sibi aliam' o'dia
it' si p' m'ma rem'ndme sustine' v'o potuit. Post' tm' aliq'italu' eare' p'f'
d'ois tumoz duozoz et' m'edu' am'uzaz r'cluzaz sup' m'ed' p'ulch' f'are
q'su'ent' et' m'abile d'eb' tam' sanguis altitudo et' adhuc tena vest'ez h'
ing' sui si de p'imo nobilit' p'p'io sup' aliaz toezaz suaz f'uisse' exubese
bat p'auere r' si q' cogebat' ab' reu'ndia p'oni' s'lonib' ex'p'one ab' t'omb'
ollez et' reoz' v'asoz puluerib'q' s'p'ozioni' dem'one festinabat' et' veste'
qua' p'ducebat' noua' v'is v'ng' m'ub'at' donec' dem'isire eet' lamam. Cau'
debat' eis' in' art' de' m'f'ig'one humilis et' bte p'ng'it'ing'. Cu' aut' erant' p'ie

Fr. Senior legendájának kezdete a bolognai kódexben, a 144-ik oldalon

periculum aspicientibus scroribusque suis proximis et amicis aliis omnibus in claustro sancte dei genitricis ubi corpus virginis margarete requiescit existentibus quia prope clastrum ipse dominus rex infirmabatur ne rege adhuc parvulo extincto regnum amplioribus quam tunc periculis exponeretur ad placandum omnipotentem lacrimae pro regis vita fundebantur copiose. (40. old.)

— Anno Domini MCC-o septuagesimo secundo propriis viribus cum multo gaudio parentum . . . ad propria remeavit et usque hodie perfecta gaudet sanitate. (41. old.)

— Anno Domini MCCLXXIII-o. (42. old.)

— Anno transitus sui quarto. (42. old.)

— Anno transitus eiusdem virginis tertio. (43. old.)

* * *

Tegyük még hozzá, hogy B. Joannes Vercellensis legendaíró tevékenységének semmi nyoma sincs, sem a boldoggáavatási iratokban (Positio Roma 1903), sem Quetif és Echard: *Scriptores Ord. Praed.* (Paris 1719) pontos monumentális művében, amivel szemben Jorg Walder fordításában található bizonykodás nem erős. B. Joannes Vercellensis volt ugyan Magyarországon 1255-ben, mint Humbertus Generális helyettese és Vizitátor, 1273-ban a Pesten tartott Nagykáptalan alkalmával és 1282-ben generális látogatáson, ám csak 1255-ben, tehát B. Margitnak 12—13 éves korában láthatta őt, holott Fr. Senior legendaírója ennél többet tételez fel.

Talán könnyebben megértjük, miért tette meg Jorg Walder B. Joannes Vercellensist a legenda írójának, ha a következőket megfigyeljük: Joannes Mayer O. P. (XV. sz.) *Reformatio Predigerordens* című művének 5-ik könyvében a 75. fejezetben szól Jörg Walderről, mint a fegyelemben megújult bécsi szentdomonkosrendi zárda perjeléről.¹ A rendi fegyelmet és szigorúságot helyreállító testvérek a *bázei* és *nürnbergi* zárdákból jöttek Bécsbe. Innét ültették át Hunyadi János kormányzó kérelmére a szigorú rendi fegyelmet Magyarországra is.² Érdekes mindenesetre, hogy a német legendák, Margit-legendák és Ranzanus, Borselli, Taëgius latin legendaíri erre a korszakra esnek. Talán a nagyobb tekintély okáért tette meg a derék Jorga Walder B. Joannes Vercellensist (akinek a neve előfordul a legendában) a Margit-legenda írójának.

Az 1276 aug. 28-án vallomást tevő Marcellus atya, B. Margitnak kicsi korától gyóntatója, előjárója, volt tartományfőnök, amikor Margit soror halálát kérdik tőle, ezt feleli: «Non recordor, ad praesens, sed

¹ Häfele O. P.: Franz von Retz — Tyrolia 1918. 338 old.

² Pfeiffer: A domokosrend magyar zárdáinak vázlatos története. Kassa 1917 — 28 old. — Walz O. P. Compendium Historiae O. P. Roma 1930. 65 old.

habemus in scriptis et de tempore et de die». Mon. Vespr. I. 281. — Helyesen jegyzi meg Lovas Elemér O. S. B. B. Margit történetének részletes forráskritikája c. művében a 45. oldalon: «Joannes Verc. legendájának létrejöttéhez adatot tartalmaz». Nem a mi legendánk ez az «in scriptis» . . ?

Miñdezeket figyelembevève, tekintve a szerző nevének ismeretlenségét, a legendában talált adat révén a feltalált legendát *Legenda Fratris Senioris* neveztem el.

Florio Bánfi: *Le Stimate della B. Margherita d'Ungheria*. Firenze, 1934. művében (5—6. old.) megemlíti, hátha B. Joan. Vercellencisnek 1275-ben írt legendája tud *B. Margit stigmáiról*. Amint látjuk, ez a legenda (frater Senior legendája) sem tud stigmákról, ahogyan nem tudnak az 1276-os Jegyzőkönyvek sem.

IV.

INCIPIT VITA BEATE MARGARITE DE UNGARIA ORDINIS PREDICATORUM

Ad honorem domini nostri Jesu Christi cui cum patre et spiritu sancto omnis honor et gloria felicitis et sancte recordationis Virginis margarete sororis ordinis fratrum predicatorum in Regno Ungarie vitam et preclara merita a nobis visa magis quam audita ad memoriam revocamus et corde et animo deo in sanctis eius devotarum manuum officio scripture commendamus. miracula etiam pauca de plurimis eius meritis facta diligenter verissimorum testium assertione probata superaddemus.

Venerabilis itaque hec virgo margareta ex illustri prosapia regum Hungarie duxit originem cuius pater carnalis ungarorum illustris Rex Wela¹ quartus Avus rex andreas tertius² pater beate elizabeth secundum carnem frater vero uterinus Rex Stephanus quintus extiterunt. Quam cum adhuc mater sua regina gestaret in utero tempore tartarice persecutionis pro liberatione sua et regni pariter cum rege marito suo quasi piaculum quoddam si filia nasceretur ut sanctimoniam eam facerent devenerunt.³ Nam praeter ipsam nulla unquam de stirpe regum hungarie sanctimonialis fuerat effecta.

Natam vero et ut decet prolem regiam sub magna diligentia nutritam in ipsa sua infantia cum multa devotione servitio domini nostri Jesu christi et eius genitricis gloriose semper virginis marie perpetuo in similitudinem Samuelis oblatam manciparunt. Que cum esset coram matre sua Annorum circiter duorum patre suo domino rege ducente exercitum contra austriam requisita a matre sua quem exitum habiturus esset exercitus ut ostenderet dominus quo spiritu adulta esset gubernanda quasi propheticè respondit dominus meus rex sanus revertetur exercitus eius dispergetur sed dux austrie occidetur. Quod post pauca rei probavit eventus. Nam et dominus rex licet non sine multo suorum dampno sanus quidem rediit et dux dictus in eodem exercitu per militiam hungarorum fideliter decertantium occubuit.

¹ Wela = Béla

² helyesen = secundus. Ezt a tévedést a német legendák és a régi zsolozsmai lectiók is átvették.

³ helyesen = devoverunt.

Cum esset annorum trium vel parum plus in claustrum ordinis predicatorum in civitate vesprimensi et¹ commendata ut ab ipsa tenera etate regularibus consuetudinibus imbueretur et eodem anno habitum ordinis secundum suam etatem devote suscepit. Que cum esset annorum vix quinque conperiens aliquas ex sororibus indutas ciliciis incedere rogavit magistram suam religiosam matronam nobilem quam matrem semper vocabat et oblatum sibi cilicium induit sed pre nimia teneritudine sustinere non potuit. Post tamen aliquantulum etate proficiens tunicas duriores et interdum cincturas cilicinas super nudo paulatim ferrè consuevit et mirabile dictu tanti sanguinis altitudo et adhuc tenera vestes habitus sui si de panno notabiliter precioso supra alias coevas suas fuissent erubescere portare et si quando cogebatur ob reverentiam parentum scalaribus coquine ablutionibus ollarum et ceterorum vasorum pulveribusque scopatorum denigrare festinabat et vestem quam induebat novam vix unquam mutabat donec vetustate esset laniata. Gaudebat enim iam ex tunc de insignis² humilis et beate paupertatis. Cum autem etatis sue annum ageret decimum cum multa parentum suorum et fratrum ordinis diligentia cum honorum³ sororum secum remanentium societate de claustro vesprimensi translata est in claustrum quod parentes eius in insula danubii que ex tunc dicta est sancte marie nam antea insula leporum dicebatur in honorem dei omnipotentis sub titulo beate semper Virginis dei genitricis marie a primo fundamento edificaverunt et ad consummationem usque perduxerunt regaliterque ut decebat dotaverunt. Ubi cum facta professione cum suis sororibus in manibus fratris amberthi tunc magistri ordinis esset inclusa ut moris est claustris sororum nostro ordini incorporatarum adeo evidenter et efficaciter cepit proficere ut non solum sorores socie vel fratres ordinis sed etiam nobiliores matrone et domine principum coniuges in regno que eam multo affectu de diversis regni partibus pariter venientes videre poterant in eius moribus honestis edificabantur seque eius orationibus cum devotione commendantes ad propria cum gaudio remanebant⁴ diffusa enim erat gratia quedam eius faciei et gratiosa maturitas de dispectu(!) ita ut vix unquam asperis vel blandis mutari, deici vel extolli notabiliter videretur. Paucis contenta verbis erat taciturnitatis amatrix et nunquam se in risum excussum⁵ resolvens virtute predita pudicitie se laudari nullo modo patiebatur vocabula etiam iactantiam vel vani-

¹ helyesen = est

² helyesen = insignis

³ Borselli = bona

⁴ helyesen = remeabant. A *St Galleniben*: so kertend sij wider hain, mit froeden.

⁵ Borsellinél = excessivum

p ptecula diei hinc ipaz sine fructu pisset. In magno eni affectu et q' vlt' d'nes
 ieiunia et ceteris regularibus observantibus suisq' vlt' ipaz ore p'p'ore a nub' obs
 nate. p'p' q' et s'p' ad magnos sui corpis defect' veniebat. In die suo p'p'ore
 nil or' gustabat et die totu' in d'ne d'uce q' d'na luce passione nulla
 oio alioy verbu loq'bat et a cena d'ni usq' post v' se sal'bat' dimisso cubi
 culo ofueto sup' sistoriu' humi' postu' i oratorio reclinato capite paululu' qui
 efcebat. Alijs aute nocturnu' silentiu' t'p'ib' ofuetic' i'f'f'et' i oronib' f'recip'
 am lectu' suu' p'mma fatigatoe a foronib' iuenta e p'ma sup' mat'ia r'azimus
 se. Oms dies p'cedetes quastib' festiuitates g'f'f'et' v'ng' dei genit'is etia
 sat'z debili' i pane z aqua ieiunabat. Audiebat auic' t'p'ib' oportunit' ubi
 p'dicatorio et p'm' collatoe' ex'p'la z legendas p'or' z p'p'ore miracula g'f'f'et'
 v'ng' cu' sp'atissima deuotioe adhebat m'tu' ut quicunq' ea noiaz audisset vel
 ipa ea nouisset capud suu' ob reuerentia ipius p'f'und' inclinaet nec ea
 alit' n' dei genit'is z b'na s'p' vombat nec v'ng' d'ni mi uel ei' genit'is
 p'magines i caplo uel alio quolib' loco pictas n' flexis genib' saluiss' p'f'et'
 v' n' p' m'mas z frequentes genu flexiones z sup' genua reclinatoe' p'p'f'et'
 ipius t'm'd' z m'duaz erat. Sicut magna sua nobilit' mat'na z alie p'p'ore
 fecerit i' iura z p' eius f'f'f'f' dilige' p'p'f'et' et m'ltu' aff'f'et' f'f'f'et'
 d'uebat. Saluare uel pedes suos sup' t'biaz lauare h' p'mma p'p'ore
 oio erat alienu' v'nde d'ce et v' annis ut totu' quet' p'p'ore test' mag' p'or'
 p'us suu' etia de i'f'f'f'f'ib' grauorib' quas s'p' patebat conalesces bal
 meduit. p'p' h' z hys filia cuet' erat g'f'f'et' z ab orb' q' ea d'uebat o' reue
 rentia digna iudicabat. Erat eni p'p'ore v'ng' z corpus humilitat' im ut ab
 ipa tenera etate cuet' v'nte sue dieb' humiliorib' claus' f'f'f'et' p' se g'f'f'et'
 occupat' cu' oio f'f'f'et' anallis z f'f'f'et' claus' m'cluse ubi v'ng' et
 conditoe' sua colatoe' erat canalla et quo p'f'f'et' ois nobilitate co
 ap'p' p'ae humilitate f'f'f'et'. Nulli v'ng' p'alo uel potu' al' usq' p'f'f'et'
 bus i mensa ut moys e mentu' infimaru' molesta fuit s' v'ng' v'nter
 et m' du abieatoz i' ex' potius necebatu'. Cibario medu' filolaneo et
 medie omb' equoz cotexto utebatur frequet' i' m' f'f'f'et' aut' suu' a m'g'
 v' ul' v' i die Ann' aliau' d'ua qd' reatu' d'ua' m'du' usq' ad s'p'
 sabbatu' cotinue portabat z ex' v'ng' m'm' g'f'f'et' tale ut credim' a
 d'no accept' i'f'f'f'et'. Cuda n'q' de potonib' s'f'f'et' ordi' m'm' q'z apud
 suz z coia rege et regina magnus i'p'uarat sic ipemet potib' suz
 regi z regine p'ntib' aliqb' s'f'f'et' suis et m'is et meipo qui h'ec scribo
 p'nte n'azmut i' p'p'ore of'f'f'et' q' i' uaste d'ce v'ng' Margarete v'ng'
 ois i' gemas candidas q'nt' s'f'f'et' uidebat. Ex'p'lu' q' b' m'is thome

Nota quod &
 Autor huius
 se uenerat
 eiusdem p'p'ore
 ait

A bolognai kódexben levó Fr. Senior B. Margit legendájának az az oldala, ahol egy későbbi kéz megjegyzést tett a szerző egykorú voltáról

tatem sonantia omnino respuebat fervebat igne divini amoris et accensa orabat assidue quasi sine intermissione ita ut a prima diei hora usque alterum prandium conventus orationes suas continuaret et tunc ymaginibus piis¹ domini nostri crucifixi cuius quinque vulnerum loca perfusis sepius hora lacrimis deosculabatur ac genitricis eiusdem quas summo venerabatur affectu ita ut non solum vigilans verum et dormiens cum vivifice crucis signo² circa se semper devotissime conservaret et ymaginibus aliorum sanctorum flexis genibus humiliter salutatis conventum ingrediebatur³ et cibus conventus erat contenta. Nam extra conventum nisi ratione matris vel sororum suarum ducissarum presentium in claustro vix coacta et hoc raro comedebat. Noctes quoque pluries oratione pro magna parte ducebat insompnes una vel duabus sororibus ipsam cum gaudio sociantibus licet procul humili quamlibet cum rogatu postulans observare ne aliqua sororum supervenientium orationum suarum instantium⁴ interromperet frequenter enim inter amoros (= amaros)⁵ cordis gemitus et singultus ut compertum est quasi quodammodo extra se rapta lacrymosas rumpebat in voces. Nunquam enim singularis vel sola extra dormitorium nisi ratione compassionis et quietis sororum se comitantium esse volebat. et tunc ante lectum suum suas complebat orationes. Post prandium operabatur manibus suis maxime opera que ad ecclesie et sanctarum reliquiarum erant ornatum silentio tamen non proiecto et si quando cursum suum consuetum consummare non poterat maxime propter parentum suorum presentiam ac se non modicum incommodum passa donec recuperasset quod necessitate omiserat ad modum tristabatur quod particula diei bone ipsam sine fructu preterisset. Magno enim affectu et quasi ultra vires ieiunia et ceteras regulares observantias suique⁶ utiles ipsas occupationes conabatur observare. propter quod et sepe ad magnos sui corporis defectus veniebat. In die sancto parasceves nil omnino gustabat et diem totum in oratione ducens quasi dominicam lugens passionem nullum omnino alicui verbum loquebatur et a cena domini usque post vespas sancti sabbati dimisso cubiculo consueto super sistorium⁷ humi positum in oratorio reclinato capite paululum quiescebat. Aliis autem nocturni silentii temporibus consuetis insistens in orationibus frequenter ante lectum suum pre nimia fatigatione a sororibus inventa est prona super mattam dormivisse. Omnes dies precedentes quaslibet

¹ *Borsellinél*: = prius

² *Borsellinél* = ligno; A *St Galleni*: das was ir gemachtet von dem heiligen Cruz.

³ *Borselli* = ac refectorium

⁴ helyesen = instantiam

⁵ *Borsellinél* = amarus

⁶ *Borsellinél* = suique temporis

⁷ *Borsellinél* = saccum

festivitates gloriose virginis dei genitricis etiam satis debilis in pane et aqua ieiunabat. Audiebat avide temporibus opportunis verbum predicationis et patrum collationes, exempla et legendas sanctorum et precipue miracula gloriose virginis cui specialissima devotione adherebat intantum ut quandocunque eam nominari audisset vel ipsa eam nominasset capud¹ suum ob reverentiam ipsius profundius inclinaret nec eam aliter nisi dei genitricem et beatam spem vocabat nec unquam domini nostri vel eius genitricis ymagines in capitulo vel alio quolibet loco pictas nisi flexis genibus salutasset preteribat, unde propter nimias et frequentes genuflexiones et super genua reclinationes poplides ipsius tumidi et indurati erant. Sicut magistra sua nobilis matrona et alie sorores secretius in vita et post eius transitum diligenter perspexerunt et multa assertionem firmantes dixerunt. Balneare vel pedes suos supra tibias lavare hoc (sibi) pre nimia pudicitia omnino erat alienum. Unde decem et VII annis ut totus conventus sororum testatur nunquam corpus suum etiam de infirmitatibus gravioribus quas sepe patiebatur convalescens balneavit. Propter hoc et hiis similia cunctis erat gratiosa et ab omnibus qui eam videbant omni reverentia digna iudicabatur. Erant enim precipua cordis et corporis humilitas ita ut ab ipsa tenera etate cunctis vite sue diebus humilioribus claustris servitiis sese gaudenter occupari cum omnino famulatu ancillis et famulabus claustris inclusis ultra vires et conditionem suam conlaborans erat coancilla et quo precellebat omnes nobilitate eo amplius preire humilitate satagebat. Nulli unquam pro cibo vel potu vel vasis pulchrioribus in mensa ut moris est mentium infirmarum molesta fuit. sed communibus contenta et interdum abiectioribus in exemplum potius utebatur Cilicio medie filo laneo et medie crinibus equorum contexto utebatur frequentius. Ante transitum autem suum annis VI vel VII in die tertium cilicium durum quod reciatum vocamus indutum usque ad sanctum sabbatum continue portabat et cum verbis nimis gravaretur talem ut credimus a domino accepit consolationem. Cuidam namque de potioribus fratribus ordinis minorum qui et apud suos et coram rege et regina magnus reputabatur sicut ipsemet parentibus suis regi et regine presentibus aliquibus fratribus suis et nostris et meipso qui hec scribo presente narravit in sompnis ostensum est quod in veste dicte virginis margarite vermes omnes in gemmas candidas converti sibi videbantur. Exemplum quoque beati martiris thome Kantuarensis de cuius cilicio mira narrari audierat ad huiusmodi ylariter sustinenda plurimum confortabant. Et cum ab aliquibus fratribus eque ut sororibus minus peritis per modum compas-

¹ helyesen = caput

sionis induceretur ut sibi condescenderet et remitteret a rigore et tempore longiori plus posset mereri, si mitius ageret et ut pro sui status digna conditione non se tantum despiceret tale dedisse responsum. Qui se scit diutius vivere condescendat sibi et procrastinet quod potest bonum operari. Ego autem nescio quamdiu subsistam. Et si post modicum tollat me factor meus.¹ Reverentias autem inquit vel delitias et querentes² supervacuas turpe est querere in claustro quia claustum locus est et habitaculum non eorum qui presentia sed eorum qui futura bona requirunt et sic suadentes sibi ad similia vel ad potiora bona provocabat Ad hec cuidam de potioribus fratribus provincie nostre qui³ tunc provincialatus habebat officium frequentius meditati et dominum affectu multo deprecanti ut sibi revelare dignaretur quenam illorum antiquorum patrum fuerit perfectio per quam ad tantum culmen virtutem et tantam tanquam suavissimam dei cognitionem sicut sacra continet scriptura eorundem ascenderint liber quasi rotulus aureis litteris inscriptus in sompnis est oblatus dictumque est ei. frater surge, lege. Qui legit sic hec est perfectio patrum deum amare. Seipsum contempnere, neminem contempnere. Neminem iudicare et sic disparuit. Et frater expergefactus lectionem frequentius recitavit. Qui cum aliquando dicte virgini sancte memorie sepedicte margarete sorori edificationis gratia hec eadem recitasset, ita ad se hanc traxit doctrinam ut ex tunc et in dei amore quantum poterat supra id quod prius ferventior fieret et in dei timore sui precipua contemptrix effecta mirabiliter proficeret et omnibus cum honesta et hylari reverentia assurgens nullius vitam vel vite meritum discutiens iudicabat sed seipsam in humilitate quam matrem et custodem virtutum sciebat sollicitus exercebat. Revolvebat crebrius secum et conferebat cum aliis interdum progenitorum suorum vitam et vite sanctitatem beati scilicet Stephani primi regis et apostoli ungarorum Cuius fidem et catholice fidei predicationem qua suam convertit gentem ab ydolorum cultura ecclesia narrat vulgarica beati henrici filii eiusdem sancti Stephani regis sanctissimam virginitatem, qui cum haberet sponsam nobilissimam utpote filiam imperatoris romanorum divinitus facta sibi revelatione ut in eius gestis habetur virginalem cunctis diebus vite sue cum sua sponsa illibatam servavit castitatem quod maxime testimonio eiusdem sponse sue fuit post obitum suum efficaciter comprobatum. Sancti quoque Ladislai regis qui gloriosa regni gubernatione et defensione adversus invasores maxime insultus paganorum partium orientalium ut scriptum continet ungarorum Amministrans frequentissime causam clericis iusticiis regalibus et in orationibus ac ceteris sanctis

¹ cfr.. Job 32, 32.

² Borselli = quietes.

³ talán Marcellus volt.

operibus vacans etiam quiete corporis relegata noctes ducebant in-sompnes. Cuius sanctitati usque hodie curationis beneficia crebra perhibent testimonia. Beate etiam Elizabeth amite sue cuius gloriosa merita tota pene cum gaudio celebrat ecclesia. In huiusmodi qui¹ meditationibus et collationibus seipsam occupans alta trahebat suspiria ut eorum imitari vestigia et consequi merita dei munere digna efficeretur. Circa infirmas quoque sorores que propter numerositatem sororum sepius multe fuerunt tante erat compassionis et humilitatis ut non regia virgo et tenera sed mater et nutrix omnium esse probaretur. Nam supra sortem sui ministerii frequenter eas visitabat lavabat capita et pedes et si quando earum sanitati expedire credebat capillos capitis earundem manibus propriis abrahebat purgabat vestes sternebat lectos et cetera puritatis officia licet ipsa quibus ministrabat debilibus quandoque debilior devotione sedula sequens vestigia sororis sue beate Elizabeth exhibebat pro infirmis etiam circa claustrum extra existentibus fratrem unum seniore² ut vice ipsius procuraret et visitaret rogavit et obtinuit. unde propter huius pietatis virtutum, opera eius conversatio in ipso claustro quasi pro quadam regula hodie habetur ita ut si quid minus disciplinate fieri viderint, dicant; hec non est de regula domine nostre sororis beate margarite. nec hoc pretereundum puto de humili eius compassione quod cum ad fenestram chori per quam est aspectus corporis dominici stans videret pauperes infirmos super pavimento se trahentes lacrimis quas celare non poterat perfundebatur et requisita causam lacrimarum respondit. Compatior hiis pauperibus infirmis et doleo ex animo quia iuvare eos ad sanitatem non valeo. Ago etiam gratias creatori domino qui misertus nostri sanam me creavit et usque hodie incolumem enutrivit propter quod et recognosco me ipsius pietati amplius obligatam pauperibus quoque longe in diversis regni partibus dispersis maxime pudicis et absconditis et publice mendicare erubescens quoniam et aliis non deesset pro posse per manus provincialis illius temporis provinciam visitantis cuius informationibus et consiliis a principio et cunctis suis diebus principalibus³ intendebat sumptus a parentibus oblatos et acceptos ut eis in elemosinam dispergeret commendabat. Nam de communibus sumptibus claustrum nil omnino ad erogandum cuiquam⁴ contingebat quod et ipse provincialis per diversas regni partes vadens fideliter et devote pauperibus secundum eius affectum gaudens largiebatur.

Ad patrem quoque suum dominum regem et fratres uterinos ac

¹ *Borsellinél* = itaque

² *Borsellinél* = plus quam amorum sexaginta.

³ *helyesen* = principaliter

⁴ *Borsellinél* = cuiquam aliquid

parentes propinquos sermo eius nacta opportunitate temporis exortatorius et pacatorius fuit sicut ipso domino rege mihi et quibusdam suis necessariis frequentius referente didici ut ecclesiam dei in regno suo conculcari non sineret per tyrannidem principum et militum et pauperes viduas orphanos et huiusmodi personas miserabiles defensaret et in pluribus exaudiebatur. Nam propter conversationis eius manifestam sanctitatem vix unquam eius voluntati aliquis eorum tunc vel in modico contraibat. Sed obsequentes eius petitionem etiam pro morte dignis liberationem acceptabant pauperibus inopibusque qui auditum tantum de ipsa habuerant apud singulos eorum eius invocatio multiplex erat refrigerium.

Cum hoc sic pie et misericorditer divina clementia in virgine famula sua operaretur vidit hostis antiquus audit et vehementer invidet consuetaque nequitie sue¹ adversus virginem innocentem bella commovti beconciliati (= reconciliati) enim utcumque post plures guerras rex Ungarie senior et rex bohemie rege Stephano ultra silvas in finibus in quos fuerat insultus tartarorum existente in signum pacis et amicitie ille quidem dona dedit ut moris est amicorum hic autem una cum regina illum assumptum per insulas danubii usque insulam ubi dictum claustrum situm est secum adduxerunt et sepredictam sororem margaretam virginem tanquam proximam suam ut videret annuerunt qui statim intantum captus est eius pulcritudine. Erat enim virgo pulcherrima corpore quamvis ut christi servula inculta sed multo pulchrior fide et devotione quod seipsum et regnum suum et totum posse suum cum regno eorum obtulit voluntati et dispositioni tantum si ipsam darent ei in uxorem, annorum tunc erat circiter decem et octo vel minus uno viginti. Cui cum pater rex diceret impossibile hoc esse quia ab infantia sua soror esset professa ordinis predicatorum, ait ille et hec quam (habui in uxorem) huiusmodi soror erat ipsorum et nil adversi passus sum propter hoc. Tandem pater suus rex considerans bonum pacis et guerrarum discrimina sopienda precipue autem propter adiutorium contra tartaros quorum tunc regressus formidabatur multis promissionibus allectus si ipsa inquit consenserit obtenta supremi pontificis licentia faciam quod petis nondum illis diebus sacro velamine fuerat velata. Tunc virginem filiam suam pater rex presente matre regina licet minus consentiente ut assensum preberet adiit, multam huiusmodi nuptiarum utilitatem et supremi pontificis dispensationem proponens Sed ipsa amore sponsi celestis terrenum secundo iam aspernata coniugum. Nam cum primo esset annorum vix septem vel octo duci cuidam polonorum matrimonialiter eam omnino renitentem conati sunt copulare sed deo ipsam protegente cuius misericordiam multis lacrimis ut eam defenderet

¹ helyesen = nequitia sua.

postulabat minime potuerunt. Nam a primeva etate in castitatis semper proposito virtute perseverancie elegit invariabiliter famulari domino. Et cum pater pro ipsis nuptiis maxime isisteret¹ eius sermones ac inductiones iam pluries sibi factas reverenter quidem vim parentis constanter tamen respuens sic respondit: Quid super hac re deo odiosa a tanto tempore vosmetipsos fatigatis. Constanter scire vos volo quod professionem meam quam feci et virginitatis mee puritatem quam domino ihesu christo adhuc parvula sicut ipsi scitis ex animo consecravi, Ordinisque mei sinceritatem non solum pro mundi gloria, sed nec pro vita nec pro morte vel in modico infringere aut violarem. Cum pater forte eius constantiam scire volens. Numquid ait non parentes tui sumus et nobis ex dei precepto obedire teneris. Illa respondit. Ego te regem patrem et dominum meum reginam matrem et dominam meam in hiis que secundum deum et cum deo sunt recognosco. Sic enim scriptum est «Qui non relinquerit propter me patrem et matrem et cetera»² et quem³ nec in modico ceteris superiorem vel digniorem se habere sustinebat Accersito citius illius temporis provinciali voluit et petiit ut sacro velamine ad tollendas huiusmodi vanas et nocivas occasiones velaretur vocati itaque venerabiles patres Archiepiscopus Strigoniensis et episcopi waciensis et nitensis⁴ ipsam cum tribus suis sororibus propinquis consecratam solempniter multis religiosis et ecclesiasticis personis presentibus. tertio die pentecostes sacro velamine velaverunt. Et sic delusa est sollicitudo iniquitatis et omnino desperata cessavit. Hiis itaque transactis ecce nova ei meritorum ministratur materia. Orta est namque guerra inter parentes eius et fratrem fratrisque domum et tam periculosa contentio quod confusio⁵ omni ordine iustitie et postposito dei timore tam in prelatis quam in baronibus multa milia hominum innocencium absque iudicii equitate perirent. Inter que mala huic sancte virgini lacrimae sue fuerunt panes die ac nocte.⁶ Considerans enim huiusmodi guerras omnino fieri non posse nisi in animarum multarum periculum et parentum suorum iam provectorum dampnosam in utroque fatigationem fratrisque sui uterini regis Stephani iuxta intentum crudeliter persequentium metuens extinctionem. Sanctam quoque matrem ecclesiam non tantum in diversis huius regni verum etiam in multis christianitatis partibus per tyrannides nationum. Audiens et intelligens conculcari et dilacerari claustrum et loca religiosorum domino famulantium absque habitatore desolari pauperum et innocentium personarum clamor usque in coelum ascendere videbatur ut sibi à referentibus dicebatur sine sexus.

¹ helyesen = insisteret.

² cf. Mt 10, 32, Lc. 14, 28.

³ helyesen = que.

⁴ helyesen = nitriensis.

⁵ helyesen = que.

⁶ Borselli = confusio.

et etatis distinctione opprimi inique flebat uberius et corpus suum macerabat ieiuniis vestita cilicio quasi omnium tam inique circa deum agentium lugens peccata et oppressorum deflens calamitates totaque in lamenta resolvitur continuatisque lacrymarum undis copiosam tam fratres quam sorores ac alias quaslibet personas religiosas rogabat et rogari faciebat instare precibus apud deum ut dextera sue potentie obstructis et refrenatis in potentiis defenderet innocentes sanctamque matrem ecclesiam suo pretioso sanguine congregatam dominus Jesus Christus et consecratam per paganos hereticos scismaticos et tyrannos nominatenus cristianos quorum multitudo male tunc licenciata satis dominabatur blasphemari non pateretur. et cum ab aliquibus quasi sibi compatientibus diceretur ei. Quid ad te? cur pro quolibet eventu teipsam crucias. Tracto de profundo pectoris suspirio sic respondit. Mater sancta ecclesia omnium fidelium animarum in membris suis preciosis dilaceratur et ipsa crudeliter affligitur et vos dicitis mihi quid ad te? Numquid non ipsa regeneravit me una vobiscum. Numquid non de filiabus eius sum. Sum utique et sic loquentium exprobrationes revincens etiam ipsos ad idem compassionis genus pro viribus provocabat. Tunc videns inundantibus peccatis tribulationum mala crescere ita ut preter rabiem tartarorum a centum et amplius annis tanta nec sunt visa nec audita novum penitentie modum ad placandam omnipotentis iram quesivit et invenit. Nam cilicium quo utebatur parvi pendens pelles ericinas qui ibidem in claustro nutriebatur per duas sorores quarum altera priorissa extitit claustrum et una famula secretius sibi parari fecit trium vel quattuor digitorum latitudine et universis spinis pellium circa carnem ipsam nudam seipsam cinxit eisdem. Particularemque earumdem pellium virgis circumligata ab eadem ancilla disciplinam sepius recipiebat. Hanc vestem deliciarum et discipline virgam ipse magister ordinis frater Iohannes et nos plures fratres seniores post transitum eius dictis sororibus hoc secretum pendentibus vidimus, nam antea preter illas tres personas nulla de hac re scivit aliquid vel potuit investigare. Indutaque zelo dei quantarumcunque personarum etiam dignitate plurima preditarum qui tantorum auctores fuerant malorum malitias manifeste detestabatur. nec defuerunt illis diebus etiam ex hiis qui cum ipsa in domo dei ambulare dulcesque capere cum ea cibos videbantur¹ contraria licet caute pro viribus persuadentes, quibus omnibus cum pace patientiam exhibebat. Admirantes itaque omnes eius constantiam in omnibus a principio et arbitantes si ipsam ab ordine et claustro suo abstrahere possent suam in ea omnem efficere posse voluntatem. Nam quasi superatas ab ea se verebantur multipliciter eam sollicitare ceperunt ut si non plus saltem ob gratiam

¹ Psalm. 54, 15.

omnium ipsarum relicto ordine et claustro sui clausura salutari cum aliquibus ut videbatur facile consentientibus vel alterius ordinis maxime cisterciensem vel biguinariam apud eas vel cum eis duceret conversationem. Et primo quidem promissis emollire conantur omnem thesaurum suum et omnem magnificentiam suam, honorem regni et prelatorum ac baronum reverentias necnon supremi pontificis ad hoc licentiam cum multa et firma assertionem promittunt Sed cum eam ad sua vota trahere non valerent adversis aggrediuntur cum favoribus antiquis et debitis ac donariis necessariis subtractis quibus antea apud parentes fratres et sorores uterinos habundabat et quasi in eius contemptum iniuriam coram ea faventibus in auro et argento et ceteris rebus pretiosis copiose erogatis ipsam verbis et factis iniuriosis vultuositatibus inconvenientibus habundabat exacerbantes ad amaritudinem quanto plus poterant provocabant, nec sibi solum, sed toti conventui nisi consentiret asperiora comminantes. O quantis tunc et quam diversis pro perseverantia afficiebatur iniuriis ita ut preter necem corporis omne fere genus vexationis impenderent in ipsam. Quibus quia erant pro zelo dei et custodia decoris domus eius totius scilicet claustri sui et ordinis, gaudenter tolleratis martirii sibi meritum ut credimus acquisivit.

Tunc sub hoc eventu spiritu quidem prompta ad omnia pro Christi nominis tolleranda ad tantam sui corporis venit defectionem ut in seipsa responsa mortis¹ sentiens magistre sue et aliquibus sororibus senioribus vicinam sibi sui corporis dissolutionem diceret imminere quod ita factum est et sancta vix diebus transactis febre correpta tercio-decimo die egrotationis sue circumstante fratrum et sororum multitudine Anno domini MCCLXX-o primo, vite autem sue anno uno minus tricesimo quartodecimo kalendas februarii animam suo creatori commendans obdormivit in pace Sic extranea a dolore sicut ab omni mentis et corporis corruptione extiterat aliena Statimque dictu mirabile est in eius facie que raro satis etiam aque tepide ablucione fovebatur admiranda claritas quasi quedam² resurrectionis decus effulsit Quod sequenti die sui transitus videntes venerabiles patres et domini archiepiscopus Strigoniensis et episcopus waciensis prepositus budensis plurimum ammirati fratresque et sorores flentes quamquam et ipsi lacrimis suis pre nimia devocione perfusi consolabantur dicentes. Non oportet super istam eterni regis filiam flere sed potius gaudere quia eterne hereditatis pignus iam ipsam accepisse manifeste conspiciamus. O quantus erat tunc luctus non solum fratrum ordinis presentium et sororum sed etiam aliorum multorum usque diem sepulture sue convenientium donec defunctionis

¹ 2 Cor. 1, 9.

² helyesen = quoddam.

sue die quarto per manus dictorum venerabilium patrum Archiepiscopi et episcopi presentibus karissimis fratribus religiosis minoribus premonstratensibus, crucitis plebanis et secularium virorum ac mulierum pauperum et nobilium multitudine permaxima deum laudantium venerabile ipsius corpus cum reverentia et devocione debita sepulture fuit commendatum nec defuerunt statim divine virtutis opera eius meritum declarantia Nam ipsa nocte transitus sui mulieri cuidam boni testimonii in distantia a loco claustrum miliaribus XXVI vel XXX eius transitus in spiritu est ostensus. Que diluculo surgens dominum domus, virum honestum et nobilem accersivit dicens Nostis me nunquam audisse dominam margaretam filiam regis sanctimoniam quam sciatis ista nocte esse defunctam Nam vidi eam cum gloria transferri in celum et ista mihi dixit. Venia indigetis peccatorum ad meum festinetis venire sepulcrum et ibi a deo veniam accipietis Tunc ille die illa tota scilicet dominica substinens dissimulavit. Tandem scire volens veritatem ad locum claustrum equitavit et ut illa dixerat eodem die scilicet sabbati incipiente prima noctis vigilia eam defunctam et nunc primo sepultam invenit dicentisque veritatem ammiratus fratribus omnia seriatim enarravit.

Soror quedam penitens premonstratensis circa monasterium sancti michaelis in eadem insula sancte marie ante transitum sancte virginis margarete paucis diebus immediate precedentibus sicut iurata ante altare beati dominici dixit vidit in sompnis gloriosam dei genitricem cum multitudine sanctorum et sanctarum virginum in ipsam domum in qua dicta soror margareta egrotans decemebat de celis advenisse et corona inextimabilis¹ candoris et pulcritudinis quam manibus suis ipsa mater misericordiae gestare videbatur dictam sororem margaretam cum mirabili solempnitate coronare gradibus miro scemate preparatis a terra usque in coelum condescendentibus ipsam in sanctorum societate secum in aere sublevasse. Statimque vix paucis diebus transactis eius transitus est secutus.

Virgo quedam honesta et de honestis satis parentibus orta nomine elizabeth penitens circa monasterium Sancti anthonii in pest albatum² dixit. Quod cum ea egrotare sciret tempore sui transitus vidit stellam prefulgidam de claustro egredi et paulatim in aera (sic!) condescendere que cum requisisset, ut sibi videbatur circumstantes quidnam hoc esset responderunt. Anima domine sororis margareta filie regis Bele de claustro sancte marie in insula transfertur in celum.

Frater quidam nomine Roma³ in conventu Iauriensi ante transitum sororis virginis margarete noviter defunctus. Apparens priori suo con-

¹ helyesen = inextimabilis. ² Borsellinél = abbatis. ³ Borsellinél = Romanus.

ventuali seipsum in purgatorio esse dixit orationesque fratrum maxime redemptionis nostre sacrificium fieri postulavit. Cui prior : quid est de sorore domina margareta, que tunc vix viginti dierum spatio erat defuncta. Respondit ille. Ascendit, inquitur,¹ vestita veste deaurata circumdata varietate.

Felicis et sancte recordationis virgo margarita Soror ordinis predicatorum domini nostri Jesu christi sponsa electa et ancilla dilecta vivens adhuc corpore multa non solum corporum egritudinibus verum etiam animarum languoribus patrare noverat beneficia. Ex quibus pluribus pretermisiss pauca quidem referemus.

Virgo quedam nobilibus orta natalibus eiusdem claustrum soror sanctimonialis iurata coram venerabilibus patribus episcopis supremi pontificis inquisitoribus dixit quod cum in conventu una cum aliis esset ad collationes ut moris est claustralibus ante completorium de seculi pompa et diversis temptationibus status seculares² multo cum affectu et attentione longam explevit cogitationem quam surgente conventu ipsa soror sancta margareta ad se secursum³ vocans cogitationum suarum et affectuum secreta sedula pietate arguens perfecte enarravit et ne deinceps in similibus tempus suum non sine dampno expenderet caritate ammonuit At illa seipsam erubescens ut ipsam suis oracionibus adiuveret humiliter postulavit.

Quedam etiam altera virgo sanctimonialis eiusdem per omnia condicionis ad prandium in conventu cum aliis sororibus residens per totum prandium adversus aliam sororem indignata multa que pacis non erant cogitavit. Quam ipsa post prandium completis graciaram actionibus ad se vocans quid oper⁴ totum prandium cogitavit requisivit. At illa disimulans comedebam inquit et de cibo cogitabam cui suas cogitationes seriatim retulit et ne de cetero de eiusmodi rancoribus consum dilaceraret conscienciamque lederet caritative monuit et devote postulavit que gracias agens quod salutis eius deo revelante curam habuerit ipsius humiliter monita recepit, et se eius oracionibus ne de cetero similibus suam involvat animam iuaret instantius flagitavit.

Soror quedam sanctimonialis cuiusdam⁵ claustrum languore gravi correpta cum nullum sibi sentiret sanitatis remedium invenire. ipsa soror sancta virgo margareta die eiusdem valde sollicita passione ut ei moris erat circa sorores infirmas sollicitari ex pietate sedula aegrotanti sorori auditam quandam curam adhibuit qua facta in tantum anxiani cepit soror languida ut lingue officium et usum amitteret racionis. Ex quo ipsa virgo sancta margareta vehementer consternata stupore ne mortis

¹ Borsellinél = inquit ² helyesen = secularis ³ helyesen = seorsum
⁴ helyesen = per ⁵ Borselli = eiusdem

istud fuerit sui aditus & sua regula magis foret q̄ alia forozq̄. A tota sui uita et ma-
 gis fuerit sui officium i celis q̄ alia. Et dicit q̄ postq̄ uenit ad quidam moastiu de fu-
 sula dicitur no erunt de p̄do moastio & ibi fuerunt uita sua. Iud q̄m sui p̄do sic q̄
 uita & tota die erit in ea. Et dicit q̄ no possit dicit uita de uita q̄ uenit q̄ uita
 i uo. Et dicit q̄ in dca testis hiet magna malu i quoda dngto man? sue de uita. Iud q̄
 no possit questio ipa testis fuit ad leau de forozie margate ce uenit ea stante. Iud
 lectu sui i orone & ordit sibi dngto dicit q̄ no possit uenire uer q̄ fere et si hiet
 aliqua petra q̄ hiet uita sibi inueneret. Et qui p̄oz margate i uita sibi dngto
 tu et dicit uita ad p̄nsandu q̄ tu uo eris libatu & tunc ipa testis uita ad leau sui
 cepit uenire & statim fuit gata et dicit q̄ i hora q̄ latoru illud mala uenit sibi et
 q̄ debet normae leau uir ad dca forozie margate et dicit sibi ut dngto q̄ dngto
 q̄ oca alia forozie uenit ad uenit dca q̄ manu dicit cu hoc. Iud quida ipa est q̄
 hoc fuit. Et p̄oz dngto an morte dca forozie margate fuit de mase & de dca no recedat
 tu. sic quida ipa q̄ dca forozie margate norma & uita q̄ no recedat. Iud q̄ dngto
 hiet ipa mort sue. Et. Iud. anay fuit dca q̄ dca fuit quidam anay q̄
 uita. anay p̄oz plus ul mu? fuit. Iud. q̄o testis q̄ anay hiet. Et. Iud. anay fuit
 dca & plus fuit. A. anay q̄ monacha fuit i p̄do duobz moastio. Iud. si dca uel
 uita dca hoc testimo. Et no

Die nruy p̄ m̄nre p̄p̄re

Ites si recedat q̄ aliq̄ ipa dca eet i dca moastio de uenit duo fuit p̄dicatores
 ueniret illuc qui uellet recede. Iud fuit & h̄y recedat q̄ uolebat uenire ugo
 magna ueniret eos q̄ no recedat. Et ipa dicit q̄ no possit fuit. Et ipa dicit
 ego uenit dca q̄ fuit plus m̄nre tum fuit q̄ no possit recede. Et qui dicitur.
 Nulli plura possit nos tunc et recedat & ipa dca magna que tunc potat de dca
 dca. Iud. uita uita & uenit dca q̄ plures & fuit fuit plures tu magna q̄ ipa
 fuit recedat & no potat recede & fuit uita nocte illa & illa uenit si uita uita
 fuit q̄ anay fuit. Et no recedat. Iud de mase. Et. no h̄y suo f. dca q̄ fuit i anay
 no fuit de die. Et. uita. Et de horadng p̄ p̄do uita. Iud de p̄do. Et. q̄ ka
 theus q̄ e p̄ozia in & dngto de uita no recedat. Iud i quo loco erit tunc q̄
 fuit uenit dca uita magna dca fuit. Et. Iud. dca. Iud. quida ipa erit
 q̄ uenit fuit q̄ no recedat. Et. uita. Iud. quom fuit q̄ dca fuit
 recedat ut dicit. Et. Iud. thomas p̄z. m. dicit nobis. Iud si fuit dca ut uita
 Et non.

Eadē die uenit uita magis iuly

Domni solent p̄oz & monachos dei moastio dca q̄ lora de fusula dicitur fuit
 ut ad sui dca dca dca dca q̄ uita uita & p̄ca uita sup. uita & p̄ca uita
 recedat uenire p̄oz magna dca dca p̄ca uita dca dca moastio & sup. uita
 uita que ad uita uita uita magna dca dca dca. Que p̄ca uita
 fuit uita suo uita dca q̄ dca p̄ca magna dca hiet uita anay & dca dca dca

Iud fuit q̄ p̄oz & uita moastio fuit uita uita dca dca uita dca et dca fuit
 Iud. Iud. quom hoc fuit. Et. q̄ uita & que fuit q̄ moastio dca dca moastio. A
 Iud. Iud. Iud. ad. fuit ad hoc. uita. p̄z. p̄z. Iud. Iud. Iud. ad. fuit.

A bolognai kódexnek egyik lapja, ahol Eliana és Jolent nővérek vallomásaiból láthatók részletek

esset occasio que sanitatis desiderabat esse eam tabulam reliquiarum sanctarum cum vivifice crucis ligno quam in orando pre oculis semper et noctibus circa se habere solebat per sororem sibi astantem afferrí protinus ad se fecit Et extensis ac complexis manibus copiosis perfusa lacrimis et emissis ad celum suspiriis cum impetrandi fiducia quodammodo clamans dixit domine Jesu christe si meum licet indigne ancille tue maiestati tue obsequium aliquo modo est acceptum hanc mecum fac misericordiam ut hec infirma famula tua immense pietatis tue affluentia pristinam recipiat sanitatem finitis virginis verbis egrotantis sororis sanitas est secuta hec similiter coram eisdem firmo iuramento sunt probata.

Aceidit quoque ut famula quedam ipsa iubente operis quippiam facere festinaret que concito cursu incaute festinans in puteum claustrí altum satis et aqua profundum lapsa cecidit. Quod cum aliis famulabus et sororibus constitisset hac illacque stupide cucurrentes ut moris est eiusmodi personarum lapsam iuvare nec sciebant nec poterant. Tunc una e sororibus currens ei quod acciderat nunciavit. Que in eodem loco procumbens faciemque suam velo operiens manibus complexis oracioni se dedit metuens ne occasione iussionis eius pro purganda tunica sua vermibus famula periclitaretur. Certatim enim eidem famulari gloriabantur. Interdum extra claustrum fratribus nuntiatur quorum ingressus tardus satis extitit ad salutem. Interea tempus non modicum est elapsum. Tandem inventam in puteum scalam submiserunt et quam mortuam invenire timebant eius oracionibus vivam extraxerunt.

Frater Johannes ordinis predicatorum conversus natione Spalata-mensis (sic!) vir fidelis et frater devotus cum febre quartana a festo beati dominici patris nostri usque post purificationem gloriose virginis dei genitricis vehementer fuisset afflictus nec ulla medicorum diligentia vel ad modicum adiutus fuisset pene ad mortem usque invalescente infirmate est perductus, hic ad fenestram claustrí rotundam¹ accessit et dictam dominam sororem margaretam accersiri fecit, quasi legationem quandam allaturus cui ut erat pissime humilitatis citius venienti dixit. Pater tuus spiritualis frater marcellus prior provincialis misit me ad te ut pro me orares et ab ista morte mihi vicina liberares. Cui illa aliquantum silens et secum deliberans de intus respondit. dominus noster jesus christus est qui fugat infirmitatem et confert sanitates ego autem quantum possum faciam quod mihi a patre meo spirituali est imperatum. verumtamen cum teipso ora devocius. et confestim descendens in camerulam in locum oracionum suarum quam extra chorum inter chori

¹ *Borselli hozzáteszi* = ubi cum monialibus solet haberi colloquium.

tabulas et murum ecclesie ad orandum secrecius ymaginibus domini nostri iesu christi crucifixi et sanctorum decenter valde ornata habebat ingresa est sicque infirmus ipso die qui acressionis erat febre ipsius oracionibus fugata sanitatem recepit optatam ac deinceps plena gavisus est sospitate hoc coram oculis nostris et plurimum¹ fratrum factum est.

Quadam die isdem² temporibus provincialis cum aliquibus fratribus ad ipsius margarete. ac aliarum sororum consolacionem claustrum est ingressus qui visitare volens sorores infirmas ipsam cum magistra sua et aliquibus sororibus secum ire fecit ut cum quatuor sorores infirmas novicias teneras et nobiles virgines graviter febricitare vidisset ad ipsarum suasionem ut ei iuberet et sui cordis de ipsius meritis fiduciam cum vultuositate quadam reverenter tamen ut decebat dixit. Quid est hic domina soror margareta quod tue sorores tam tenere tanta egritudine detinentur ubi est compassio tua? vade festina et iam perseveranter ora pro eis quod dominus earum misertus eis conferat sanitatem At illa pudice at solebat subridens nil locuta est egressisque provinciali et fratribus in camerulam pracionum suarum tanquam mandat (-um) expletura se recepit et die crastina immediate sequente omni febre eius oracionibus recedente sorores dicte sanitatem perfectam sunt assecute. hic de plurimis propter devotos dixisse sufficiant.

Post annum autem et menses quinque transitus sui operante divine virtutis clemencia crebrioribus cepit clarere miraculis. et primum sic. Anno gracie MCCLXXII-o terciodecimo kalendas junii. feria tertia post octavas pentecostes post horam tertiā. laborator quidam artis carpentarie nomine Benedictus etate pene quadragenarius de villa dicta Dan provincie Waciensis Annis tribus continuis cum adeo miserabiliter languisset quod genu ad pectus sure vero crurium contractis nervis naribus adhereret ita quod nullum penitus pedum usum habens superius tantummodo continue iacebat hic ad sepulcrum virginis sororis margarete quam defunctam procul satis positus audierat. matris fratris et aliorum sibi attinentium ut deferretur auxilium imploravit dicens eis, si sepulcrum dei famule virginis margarete tetigero ab ista passione sanari me spero. Ad quam mater desperans quando pater meus inquit olim mortuus resurrexerit, tunc et tu poteris esse sanus. Quo nichilominus instante ad sepulcrum dicte virginis eundem semel et secundo perducunt ubi hiis verbis confitebatur et orabat Credo te domina mea virgo margareta filia domini nostri regis Wele qui ab infancia domino iesu christo contemta parentum tuorum et huius seculi gloria in humilitate servivisti tantorum esse meritorum ante deum. quod ab isto gravissimo corporis mei tormento me liberare si vis potes et oro te fide plena et devo-

¹ helyesen : plurimum. ² helyesen : isdem.

cione affectuosa ut liberare me digneris et sic iuxta sepulcrum positus iacebat. hic completa dierum ebdomada infra missam que tunc super altare supremum ante quod ipsum sepulcrum situm est celebrabatur per divinam misericordiam meritis dicte virginis sororis margarete quam plenus fide invocaverat sanitate plena recepta surrexit et sine omni aldiis¹ amminiculo ipsum sepulcrum tribus vicibus de beneficio sanitatis accepto deo, gracias agens circuivit et sic ad propria priorum pedum utens officio letus remeavit. ex tunc quod usque hodie perfecta gaudet sanitate frequentes cum suis vicinis et comprovincialibus ad sepulcrum dicte virginis faciens peregrinationes. Audito itaque hoc beneficio multi de provincia infirmos et interdum demoniis afflictos ad eius sepulcrum in meritis et sanctitate eius confidentes adducunt et sanitatis beneficium per ipsius merita acceperunt et accipiunt usque modo.

Frater quidam domus hospitalis vir honestus, etiam ad eos qui foris sunt bonum habens testimonium Deo at sanctis eius satis devotus nomine albertus febre quartana multis diebus vehementer fuerat afflictus per quam et dolore valido genium² contractionem incurrit hic cum multa fiducia et devotione voto intra se emisso deo et meritis virginis sororis margarete se totum cum multis lacrimis commendavit statimque completa sui recomandacione particula diei transacta de lecto egritudinis sue et a quartana et a genium dolorosa contractione omnino liberatus surrexit et ad sepulcrum dicte virginis veniens cum multa devocione et humilitate humi prostratus gratias egit ut decebat remque gestam fratribus et aliis quam pluribus vir honestus et fide dignus enarravit.

Huisdem temporibus solempnitatem beatissimi patris sancti francisci secundo aut tertio die prope sequente quod scribo factum fuit. Puella quedam annorum fere VII filia patris familias nominis pinka diocesis agerensis³ ad sepulcrum sororis virginis margarete et cum parentibus devota et fidelis pro beneficiis que audierat prestari ad sepulcrum virginis margarete et cum parentibus suis gracia recuperande sanitatis ad venit hec manum sinistram a nativitate sua contractam et retorsam et usque ad clavaturam ad humerum ita arefactam habebat ut nil cunctis aspicientibus nisi cutem in ossibus aridis herentem monstraret que continuatis circa sepulcrum virginis spe bona aliquibus diebus infra missam supremam cum evangelium legeretur in presencia multitudinis que aderat et palmas manus contractas et retorsas apperuit et brachium erepuit, (=erexit,) et se sanatam omnibus ostendit. que infra aliquos dies ibidem devota transegit carne paulatim et per momenta super os

¹ Talán = alterius.

² helyesen = genuum.

³ *St Galleni* legenda = Agriensis, — *Jorg Walder* = pistum zu agram.

aridum subcrecente dei beneficium et eius ancille virginis margarete meritum pluribus mente devota videre cupientibus exhibebat.

Virgo nobilis stirpis regie religiosa audiens plurima dei beneficia per merita virginis sororis margarete diversis infirmitatibus et calamitatibus oppressis patrari divina ut credimus dispensacione audita corde credere recusabat. Hic¹ cum vidisset mulierem quandam adeo miserabiliter paralisi percussam et contractam ut preter manuum et capitis nullius sui corporis membris habens usum manibus duabus super pavimento conatu nimio et omni compassione digno se trahebat. Nam extra ecclesiam in gerula quadam portabant.

Hanc cum stans ad fenestram chori per quam est aspectus corporis dominici vidisset ut ipsa referente et seipsam debita contritione recognoscente didicimus et sue incrudelitati consulere et virginis merita exprimere volens dixit intra se. Soror margareta si miserabilem hanc infirmam me hic ad fenestram stante et eam aspiciente curaveris ex tunc et deo cum graciaram actione laudes et tue sanctitatis credens fide plena reverenciam debitam exhibebo. Statimque mirum in modum vix dimidie hore spacio ipsa ibidem observante mulier miserabilis quasi exanimis facta multis circumstantibus et tante calamitati conpatientibus longe sue infirmitatis soluta vinculo perfectam recepit sanitatem. Se multi temporis langore consumpta vix gressu novo recepto ad sepulcrum usque potuit ambulare deo et eius famule meritis gracias agens ut valuit copiosas. Transactisque aliquibus diebus ebdomadibus sacerdos suus parochialis cum suis parochialibus pluribus viris ac mulieribus et cum ipsa infirma creatura cum cruce venientes processionaliter et infirmitatis diuturnitati testimonium perhibuerunt et deo pro meritis virginis sue fidelis gracias cum oblationibus iuxta consuetudinem in testimonium exsolverunt. Virgoque hesitans promptius in devocione firmata in graciaram actione permanet usque hodie continua.

Iuvenis quidam nomine petrus filius Vhank² in hospitali sancte elizabeth sub monte qui dicitur sancti gerardi eoque idem sanctus ibidem olim ab hungaris tunc paganis lapidibus obrutus martirium pertulerat languens multo tempore decubuit hic audiens per merita virginis circa sepulcrum eius dei beneficia ad sanitatem languentium pluribus exhiberi ut potuit se ibi fide plenus deportari procuravit ubi pre nimia infirmitate marmori sepulcri procumbens eius suffragia devocius implorans ibidem continuo perfectam recepit sanitatem.

Cecus quidam pater familias natione bissenus in villa besenen³ in

¹ helyesen = hec.

² Jorg Walder = Bantik; St Galleni = Rank.

³ Jorg Walder = Bissenen.

territorio castris albensis regalis multo tempore nimio dolore lumen oculorum amiserat Qui cum pluribus ad sepulcrum dicte virginis devote in peregrinatione venientibus et ipse puero suo ducatum sibi prebente gratiam luminum recuperandorum advenit sed occulto dei iudicio nullum ibidem beneficium est assecutus. Qui lugens et tristis in domum suam itinere trium aut quatuor dierum revertebatur Ingressusque domum sedens in sella sua ut prius consueverat iuxta caminum caminate vocatus uxore et filiis suis suspirans dixit. O domina mea beata margareta per tua merita plurimis misericordiam consecutis ego solus propter mea peccata cecus ut ieram sum reductus Iussitque uxori ut fenestram domus iuxta sellam suam positam propter aeris solacium aperiret statimque presentibus uxore filiis et familia cecus lumen recepit. Qui de sella sua protinus prosiliit vocatis amicis et vicinis suis sacerdoteque suo parochiali deo et meritis virginis sororis margarete gratias agens convivium instruxit Epulatique cum gaudio transacta dierum ebdomada rursus cum omnibus eisdem peregrinationem novam cum oblacionibus candelarum iuxta votum ad sepulcri cincturam cunctis beneficium acceptum publicantes celebrarunt.

Puella eciam quedam filia mulieris vidue eiusdem gentis Wissenorum nomine Nota¹ in eiusdem castris districtu annis quinque continuis in uno oculorum dolore afflicta facta est ceca hic ductore previo ad sepulcrum dicte virginis margarete ducta est videntibusque fratribus et pluribus aliis qui in peregrinatione venerant lumen accipere meruit oculorum.

Penitens quedam nomine elsa nacione theutonica de Wancii castro octo annis continuo oculorum dolore et tumatus, nimio carne genarum supercrescente et oculos operiente ceca permanebat hic ad sepulcrum dicte sororis margarete est adducta. Ibidemque aliquibus diebus in spe meritorum eius servata secundo die assumptionis dei gentricis omni dolore cessante et tumore discedente nullius deformitatis vestigio relicto astante populorum caterva non modica desideratum recepit lumen oculorum et ad castrum supradictum ad suo itinere plusquam XX-orum rastariorum (sic!) cunctis ibidem oculata fide cernentibus dei beneficia et eius ancille merita sunt manifesta.

Iuvenis quidam sartor in civitate waciensi nomine benedictus per annum et amplius gravissimis ydropisi elaborans. non solum a se et a suis verum eciam a medicis vita erat desperatus hic se toto cordis affectu meritis virginis sororis margarete commendans cum iam tercio peregrinationem compleret beneficium sanitatis quam desperaverat meritis eius quam corde devoto sic perseverare² invocaverat est assecutus Et in

¹ Borselli, St Galleni és Jorg Walder: Nesta.

² talán: perseveranter.

die sanctorum cosme et damiani coram omni multitudine accepta dei beneficia per merita virginis margarete recognoscens cum clamore magno et publico gracias egit omnium creatori.

Vir quidam nomine Martinus de castro simgiensi multo tempore morbo caduco gravissime vexatus contracta multa corporis deformitate etiam mente alienatus quasi demoniacus ut iudicabant plurimi catenis vinctus tenebatur. Qui statim ut se custodia suorum eripere poterat omnibus quos invadere prevalebat molestias etiam in corporibus eorum plurimas inferebat. Quem suorum studiosa diligencia fides et devotio ut sanitatem consequi mereretur meritis sororis margarete cum voto peregrinationis remote. Nam distare a loco claustris plusquam CLXX. constat miliaribus. si sanitatis beneficium consequi mereretur devoverunt. Qui vix dimide diei hora in vinculis custoditus clamare cepit: Sanus sum, dimittite me ambulare liberum. Qui minime credentes et adhuc ad spacium hore servantes. Tandem ablatis katenis liberum ambulare permiserunt. Qui per omnia pristine rationis et mansuetudinis usu recepto perfecta gaudente sanitate votum peregrinationis emissum cum eodem curato devocius absolverunt beneficiumque acceptum omnes sunt testificati.

Uxor Iohannis iudicis de villa chele diocesis quinque ecclesiarum iuxta danubium mente erat alienata, ita ut a pluribus ex hiis que patiebatur et agebat a demone possessa putaretur propter que et ferro vinculata servabatur pro hoc non tantum sui amici sed et vicini compassionem ducti facto voto debito merita sororis virginis margarete fideliter implorantes et mentis alienate plenam recuperationem et corporis perfectam obtinuerunt sanitatem. Sanatamque ad sepulcrum dicte virginis rei facte multis cum testibus venientes, incolumen putarunt.

Simili modo vesana uxor Opor viri honesti ligata et clausa seorsum custodiebatur. Emissoque marito et amicis voto peregrinationis ad sepulcrum virginis eiusque meritis infirmam commendantes sanitatem plenam mulieri vesane obtinuerunt et in eo quod aliorum fide et devotione et votis mulier mente alienata et quod per invocationem meritorum sancte virginis margarete restituta est sanitati et in fide et sanctorum dei invocationibus tam in hiis quod in aliis dei beneficio per merita virginis margarete prestitis presentes ipsi qui viderunt et plures qui audierunt plurimum sunt ad edificacionem confortati. Nam antea quam plures sanctorum patrocina fide pariter et devocione infirmi satis attestabant.

Vir honestus paterfamilias de calidis aquis iuxta Wudam (=Budam) nomine Woch (=Boch) diocesis vesprimiensis cum in cellario suo lapideo cenaret post horam vesperarum cum uxore et familia domus suae et filius

suus parvulus nomine benedictus septennis in eodem cellario dormiret magna pars muri cum pavimento corruiet et ipsis presentibus remocius cenantibus puerum oppressit dormientem qui mortis periculum festinato fuge presidio evaserunt. Nam ruina tanta erat, quod merito periculum poterant formidare. puero itaque sic oppresso intra cellarium derelicto de eius periculo prorumpentes in fletum cum totam commovissent viciniam quidam cum lignibus fossoriis et aliis instrumentis tam ferreis quam ligneis ad hoc aptis per magnos labores et per multam horam lapidum et terre ac cementi mole remota puerum extraxerunt ita attritum et compressum quod nulla in membris eius et ossibus integritas appareret sicque mater pueri pre nimio dolore pro unici filii morte materna sollicitudine atrectavit linguamque extra buccas dentibus constrictam. puer defunctus habebat sanguine cruentatam. Que cum omnino extinctum infrigidatum et vitali spiritu penitus aspectu penitus privatum in domo parentes et vicini posuissent inter voces luctuosas dei misericordiam per meritum margarite virginis ceperunt invocare dicentes. Domina nostra margareta virgo rogamus tua merita resuscita nobis filium nostrum unicum. Animarum et corporum nostrorum solatium. Scimus et scimus quia per merita tua hanc misericordiam nobis potes patrare. Cognatis et vicinis hoc idem conclamantibus. Pater vero completo matutinalis officio sanctimonialium de insula gloriose virginis puero in domo inter suos mortuo relicto cum cereo et oblatione cucurrit. Ad sepulcrum sororis virginis margarete et fuis ad deum et ad eius genitricem gloriosissimam virginem precibus lacrimosis funus et animam pueri oracionibus sororis margarete commendavit. Qui cum ad domum propriam facta oblatione et oracione ad sepulcrum virginis margarete completa lugens pro unico filio orto iam sole remearet occurrentes sibi recepit personas que ipso ad sepulcrum existente ipsum puerum dixerunt revixisse. Quod cum pater ad portam curie sue audiens cucurrisset et puerum suscitatum vidisset excipiens eundem brachiis suis et complectens cum graciaram actione tota cum familia et vicinia comitante ante horam tertiam vivum et sanatum domino obtulit ad sepulcrum nulla plaga vel livore apparente in eodem hunc puerum sic meritis virginis margarete suscitatum presentialiter preposito et capitulo maioris ecclesie Budensis et venerabilibus patribus episcopis waciensi, wardiensi et abbati cisterciensi, supremi pontificis inquisitoribus presentaverunt.

In diocesi Episcopatus waciensis in termino opidi vocabulo pest cuiusdam patrisfamilias nomine Nicholai filius parvulus et unicus in lecto parentum et sinu matris sue uxoris eiusdem Nicholai evigilante matre mortuus apparuit Nam cum ipsa post peculiare domus sue

labores et tempeste noctis silencio infantem parvulum vix novem mensium secum collocasset in lecto a sopore sompni excitata ipsum infantem mortuum reperit et extinctum toto iam corpore gelidatum. Quem ut mortuum funero luctu plangentis matris virum suum seorsum quiescentem et filiam propriam matrem familias sub eodom lecto dormientem totamque domus sue familiam et vicinos proximos suo eiulatu commovit in unoque stupore percussi parentes defuncto in medio domus circa focum posito proprii filii morte interemptores seipsos deplorabant. Nam huiusmodi circa parvulos improvidencia grande scelus in nostris partibus reputatur et solius pontificis potestati eiusmodi absolutio reservatur. vicinia etiam tota cum impositione quasi homicidii tales solet evitare. transacta itaque noctis yemalis prolixitate in luctu dies cepit dilucessere tunc inter eiulatus et fletus parentes puerum mortuum sororis virginis margarete meritis commendaverunt et firmam in eius suffragiis fidem gerentes votum voverunt quod si dominus per ipsius merita in corpus extincti pueri animam revocare dignaretur et ipsam matrem ex cuius oppressione vel incuria mortuus erat infantulus ab oriendi facti infamia misericorditer liberaret ad perpetuum obsequium libaret, ad perpetuum obsequium ipsius monasterii sancte marie ubi prefate virginis margarete est sepulcrum offerrent coadusque viveret servituum Quibus effusis precibus et continuatis paulisper lineamenta gelidi corporis incalescere ceperunt et circa ortum solis post longum spacium noctis yemalis per dei clemenciam suffragiis virginis margarete imploratis anima rediit rediviva. apertisque oculis vagiens in matrem respicit infantibus.¹ Quem mater gaudens eo quod de mortuis filium vivum receperat in ulnas suas accepit et benedicens deum coram omnibus qui aderant pro beneficio accepto et luctu in gaudium commutato filium lacte uberum suorum fovebat ut mater Interea sole altius ascendente vicinis hinc inde concurrentibus filium quem mortuum tota nocte planxerat meritis virginis margarete gaudentes vivum presentarent (= presentarunt) votumque suum complentes puerum ex mortuis vivum in presencia multitudinis ad sepulcrum sancte margarete anno secundo transitus sui obtulerunt. eundemque parentes supremi pontificis inquisitoribus incolumem presentarunt.

Elizabeth sponsa thome diocesis vesprimiensis cum amore sponsi sui longius agentis urgeretur et per loca et tempora tenebrosa velud (sic!) vaga suorum vitans consorcium sola circuiret a demone qui in forma sponsi sui sibi occurrere visus est fuit obsessa. que statim currens in

¹ *Jorg Walder* = sah dy Muter weissend an; *St Gallen!* = sach froelich an trurige mutter an.

patrem et matrem et fratrem uterinum et in omnes quos pertingere poterat atrociter seviebat. Nunc pugno in faciem nunc dentibus laniando nunc lapidibus aut fuste crudeliter percuciendo. Tandem studio et pietate parentum capta fuerit (sic!) et cathenis ferreis constricta et cum prius nonnisi ungaricum ydioma sciverit ab obsessionis tempore quinque mensibus continuis theutonicum Bavaricum Slavincum¹ et alia diversa ydiomata loqui cepit. Tercio itaque obsessionis die auditis miraculis et beneficiis sanitarum que dominus per merita sancte virginis margarete ad ipsius sepulcrum operabatur ad ipsum sepulcrum religata ducitur et cathenata ibidem diucius reservatur rege Stephano regni baronibus et ~~pene~~ tota curia ipsius regis compacientibus patienti et de diversitate ydiomatum admirantibus vehementer presentibus itaque patientis mulieris ~~et~~ omnibus qui ibi aderant compacientibus et suffragia eiusdem dicte virginis margarete ardenti desiderio et devota intentione flagitantibus ecce divina clemencia per merita virginis invocata affuit et expulso ac fugato inimico in anniversaria deposicionis virginis die scilicet sancte prisce recepta perfecta sanitate ad debitam rediit mansuetudinem et circa omnes actus et sensus integrum rehabuit rationis usum oblita omnium ydiomatum preter ungaricum quod primitus loquebatur nullo infirmitatis vestigio usque ad ipsam inquisitionis iuxta mandatum apostolicum et deinceps apparente in eadem annis iam plus quam duobus.

Vir quidam honestus nomine ponsa diocesis vesprimiensis cum devocione frequencius sepulcrum virginis sororis margarete visitabat hic cum quadam die suis sociis dixisset eamus nostram facere peregrinationem salutare sanctam margaretam audientes hoc quidam religiosi viri eius devocioni verbis pluribus contaria suaserunt. et a proposito ut hominem secularem facile seducibilem efficaciter revocarunt. Transactis autem diebus duobus dixit idem amicis. Eamus ad insulam sancte marie domine nostre spaciandi gratia prioris devotionis sue penitus oblitus qui cum navigare cepissent dextera manus eius vehementi dolore arepta antequam fluvium danubii transiissent dolore crescente usque ad humeros manus tota insensibilis et rigida est facta ita ut neque sursum levare neque infra pectus suum submittere aliquatenus valeret hic statim sue seductionis se penam recepisse sentiens pavens et tremens ad sepulcrum dicte virginis margarete accessit sed misericordiam et beneficium creatoris nullam accepit eoquod hesitationis scrupulo nondum ut debuerat mente fuerat expurgatus. tunc corde contritus et humiliatus et in lamenta resolutus veniam a virgine precans sic oravit.

O beata margareta deo devota de diversis regni partibus venientes

¹ Jory Walder = windisch.

infirmi variis languoribus oppressi sanati ad sua cum gaudio revertuntur. Ego autem sanus de domo mea egressus ecce per incredulitatem meam in perpetuum mei et meorum obprobrium medie arefacto revertar. Interdum et dolor vehementius augebatur et penitentis lacrimae ad sepulcri fundamenta copiosius fundebantur Beneficiumque curacionis instancius petebatur. Sic aucto desiderio acceleratum est et remedium Nam antequam vespere que cantabantur finirentur perfecta omnino sanitate recepta dei magnalia et virginis sororis margarete merita suorumque precum instanciam tam querulosa omnibus voce plena publicavit dissuasoresque suos audacter arguens ipse deinceps in devocione debita perseverat. Sepulcrumque dicte virginis honore debito frequencius quam prius studet visitare.

Vir nobilis nomine petric de genere Kata diocesis waciensis diversis infirmatibus annis plus quam tribus in tantum tocius corporis confractione cotidie crescente et tandem in parte tota dextera paralisi percussus torquebatur quod nec se movere nec inlatus alterum nisi super linteamina clientis famuli sui auxilio verti posset. Hic multa devocione et fide plenus de meritis et suffragiis veniendi ad sepulcrum ipsius sororis virginis margarete magnum habebat desiderium decumbensque in stratu suo sepe cum lacrimis ut affectum suum complere posset deum et eius famule meritum flagitabat sed infirmitate nimia pregravatum nec in curru neque alio quocunque vehiculo sui movere presumebat. cum sic agerentur iam dicto infirmo iuxta fidei et devocionis sue meritum ecce in sompnis dicta virgo soror margareta comitantibus se venerabilibus quibusdam personis apparuit et sancta manu sua virginea eum ut erat pietate plena maxime partem paralisi percussam tangens ecce inquit in nomine domini nostri jesu christi secundum fidem tuam optatam recipias sanitatem et sic statim disparuit. Qui evigilans et se totum sanum sentiens de statu egrotacionis sue surrexit et ad sepulcrum virginis sororis margarete cum pluribus ut vir nobilis esset misericordiam gratiamque curacionis acceptam meritis virginis margarete sui benefactricis cunctis publice predicavit nec cessat usque hodie predicare.

Puer quidam nomine Iohan filius feka carpentarii de suburbio montis Budensis gravissime morbo caduco per annum integrum vexatus multas et magnas in facie et in oculis deformitates contraxerat. Quem cum parentes eius ad sepulcrum dicte virginis facto voto ducerent in via coram multis vie comitibus perfectam recepit sanitatem et sic gaudens domino et eius ancille virginis margarete meritis suam peregrinationem cum cantu exultationis ut moris est apud nos pro beneficiis acceptis perfecerunt.

Adolescens nomine andreas filius Simonis diocesis Strigoniensis quatuor annis continuis morbo caduco adeo graviter torquebatur ut omnibus qui videbant pro tempore horrore esset et fuge cause ministraret. Nam quolibet die ter aut quater frequenter mortuus putabatur sicut parentes infirmi et vicini prefato multo iuramento firmaverunt. hunc precibus et meritis sororis virginis margarete pari voto parentes et amici ad sepulcrum adduxerunt virginis eiusdem suffragiis commendantes. Statimque ut sepulcrum et eius velum infirmus tetigit omnino sanus est effectus nullo deinceps eiusdem morbi in eodem vestigio apparente.

Penitens quedam in civitate Strigoniensi honesta matrona et pro reverentia multis ibidem nota laminarum auri incisor nomine meza tribus annis continuis fluxum sanguinis cum gravissimo capitis dolore omnis sue artis et victus utilitate privata patiebatur hec audiens beneficia predictae virginis sororis margarite meritis infirmitatibus oppressis dei beneficio prestabantur se poni fecit in currum ut saltam sic quia aliter pro nimia infirmitate venire non potuerat ad sepulcrum dicte virginis quam mente devota invocabat veheretur. Que itinere cepto vix unius miliaris spatio procedens peregrinationis sue comitibus meliorationis beneficium in semetipsa sensisse exclamavit Venientesque ad locum sepulcri et velo ipsius tacto ab omni qua tenebatur infirmitate liberata perfectam recepit sanitatem. Itaque ex tunc annis plus quam duobus nullum eiusdem passionis in se sensit vestigium.

In villa sancte trinitatis Nicholaus quidam nomine cum quartanam per annum totum adeo graviter passus esset quod iam toto inflato corpore et morbum ydropicum iudicio medicorum sibi expavesceret imminere et ab eorundem procuracione deflicto ad suffragia sororis virginis margarete se contulit vovendo quod si eum ab huiusmodi passione iam a medicis desperatum liberaret sororibus suis de monasterio sancte dei genitricis marie ibi corpus eiusdem virginis margarete requiescit serviret absque aliquo salario uno anno hoc voto omisso et suffragiis dicte virginis invocatis liberatum sensit se plene a totius molestia passionis votumque suum usque hodie explet studiose accepta et perfecta gaudens sospitate.

Anglent matrona honesta satis pauli condam cognomento albi relicta gravi et diuturna infirmitate detenta facta tremula manibus et pedibus et capite propter paralysim etiam officio lingue penitus fuerat privata. ita ut nec cibum propriis manibus in os inferre nec incedere vel palpitare aliquid potuisset. Pedum manuum et capitis pro tremore nec verba intelligibilia formare sed famula in os sue domine dicte Anglent cibum ponebat et utrisque brachiis super humeros suos levatam trahebat

potius herentem quam portaret utcunque palpitantem. hec auditis pluribus miraculis que fiebant ad sepulcrum sororis virginis margarete procedente populari multitudine ad idem sepulcrum ipsa perfusa maior(e) gaudio repentino ut cum eisdem pariter procederet passionis sue qua decem mensibus continuis alligata tenebatur omnino miraculose oblita cum pergentibus pariter ire cepit et ad sepulcrum perveniens ibique preterite passionis recordata et presentis gratie facte non ignara coram omni multitudine que aderat stans iuxta sepulcrum dicte virginis in laudes prorupit creatoris deo et eius famule virgini debitas graciaram referens actiones hec multis et ydoneis valde testibus coram examinadoribus supremi pontificis sunt probata, anno gracie MCCmo LXXIII-o.

Cum dominus ladislaus post sanctum regem ladislaum rex hungarorum secundus etate tener annorum circiter XIII diversis et gravissimis infirmitatibus diebus pluribus laborasset tandem vehementissimo capitis urgente dolore extra se positus omni medicorum qui aderant cura et auxilio deficiente vita erat desperatus. Tunc astantibus nobis fratribus et baronibus aliquibus principalioribus cum nobilibus tantum tam adolescentis regis quam totius regni periculum aspicientibus sororibusque suis proximis et amicis cum aliis omnibus in claustro sancte dei genitricis marie ubi corpus virginis margarete requiescit existentibus quia prope claustrum ipse dominus rex infirmabatur ne rege adhuc parvulo extincto regnum amplioribus quam tunc periculis exponeretur ad placandum omnipotentem lacrimae pro regis vita fundebantur copiose. Tunc diligencia et devocione de regis sanitate sollicitorum velum capitis sancte virginis margarete quo capiti eius superposito spiritum emiserat de claustro festinanter est alatum¹ dicto velo cum capud (sic !) regis in periculo mortis existentis diligencia provida Anne ducisse amice² sue fuisset involutum omnibus astantibus fide et devocione plena virginis margarete suffragia invocantibus ecce continuo infirmus primo in capite deinde in toto corpore sudore salutari perfunditur sensibusque corporis quos prius amiserat intelligencia et suorum noticia recuperatis sanitatem perfectam recepit ipsumque velum iam dictum super capud suum cooperiens deo et eius gloriose genitrici gracias egit recognoscens se ipse dominus rex multis narrantibus fuis multorum circumstancium precibus ad deum per suffragia sororis virginis margarite amice sue omnino esse curatum post dies paucos confortatus ad plenum sepulcrum dicte virginis margarete humiliter ut peregrinus pedibus gradiens visitavit graciaramque ut decebat retulit actiones.

¹ helyesen = allatum.

² helyesen = amitae.

Martinus quidam natione sclavus¹ de comitatu et provincia posoga diocesis quinque ecclesiarum cum longo deficiens languore ex casu quodam mutus fuisset effectus et contractus manibus utrisque et pedibus audiens insignia fieri miracula circa sepulcrum sororis virginis margarete ad monasterium dei genitricis marie in insula danubi ad ipsum sepulcrum confidens de misericordia dei et meritis virginis margarete comitantibus ad tam longam viam itinere plene sex dierum parentibus et amicis suis se fecit perducere. ubi veniens per gratiam dei et suffragia meritorum virginis margarete et loquendi beneficium et manuum suarum ac pedum usum quibus a carnis² . . . primo usque ad festum sancti georgii omnino fuerat privatus continuatis precibus et lacrimis sanitatem optatam est misericorditer consecutus. Quod coram supremi pontificis nunciis testibus ydoneis perfecte probavit.

In castro Budensi nobilis cuiusdam civis caruli neptis vocabulo agnes duarum acutarum febrium passione gravata in utriusque lateris dolorem incidit vehementem ita ut quasi contrita decem septimanis continuis de latere in latus sine famularum auxilio vertere se omnino non posset vel parentum suorum et mariti diligentia multa in medicos expenderat nec quidquam levaminis fuerat consecuta tribus medicis ad succurrendum eidem conductis desperantibus penitus de eadem. Qua postmodum mente alienata extreme unctionis plebani ministerio solempniter adhibito sacramento mater et quedam alie persone necessitudine sibi iuncte votum emiserunt ut suffragia sororis virginis margarite ipsam de vita desperatam obtinerent apud dei clementiam vite restitui et sanitati deposicionis sue diem precedentem in pane et aqua ieiunarent. Quo voto emisso cum suspiriis ex fide et devotione precedentibus ad sepulcrum margarete virginis infirma desperata est portata et septem diebus continuis procurantibus suis ibidem moram trahenti sanctimoniales de claustro cingulum sancte virginis margarete matre petente porrigunt. Quo cincta redivivo spiritu sepulcrum tetigit virginis margarete et in continenti ad instar superpositi honoris in terram cadentis totius sarcina passionis discessit ab infirma, ita ut mox erecta coram magnis et multis testibus sine extraneo amminiculo que in gestatorio fuerat portata plena sanitate recepta. Anno domini MCC^o septuagesimo secundo propriis viribus cum multo gaudio parentum et amicorum pedibus gradiens ad propria remeavit et usque hodie perfecta gaudet sanitate.

Vir honestus etate grandevus ordine sacerdos moribus maturus Sochol nomine ecclesie waciensis decanus cum invalescente egritudinis

¹ *Jory Walder: ausz wynden. Magy. Leg. : és ez vala toot.* ² talán *Carnelvarium* vagy *Carnisbtduuu* (cf. *Mon. Vesp.* I. 223, és 243) = húshagyó.

in se molestia mensibus quattuor in ultimo vite articulo positum se sentiret in tantum ut ultime voluntatis eulogium quasi lingue privatus officio condere iam non posset et in potentia loquendi confitendi et ultimi concipiendi vehementius angeretur margaretam virginem de cuius vite meritis fidem habuit fiducialiter invocavit. Ad cuius invocationem in continenti sompnum quietis consequitur et evigilans loquendi potentiam divinitus consecutus confessione facta et condito testamento se deferri navigio ad sororis virginis margarete sepulcrum procuravit ubi devotis instans precibus plenam corporis meruit recipere sanitatem. Anno domini MCCLXXIII-to. Et cum gratiarum actione oblati victimis laborum suorum sanus et gaudens ad propria remeavit.

Ampudino comes clare nobilitatis de genere Guthkeled pro filio suo infantulo quem cum pro teneritudine infantilis etatis cum propter nimiam distantiam habitationis sue. Nam distare dicitur plus quam sex diebus equitantibus diocesi episcopatus Sirimiensis ad sepulcrum sororis virginis margarete adducere nequit iuratus deposuit quod cum filius suus dilectus infantulus nutricis adhuc suggens ubera in sacri baptismatis fonte vocatus Iohannes gravissimo correptus languore diebus continuis duarum septimanarum ageret in extremis ita ut aura vitalis spiritus in extremo ore vix sentire posset ipse et domina mater pueri sororis virginis margarete puerum in ultimo spiritu agonizantem commendaverunt velumque ipsius apud sororem suam uterinam Annam ducissam eiusdem comitis dominam cum devocione debita servatam dicti infantuli parentes petiverunt et obtento infantuli (sic!) involverunt. Qui in continenti oculos aperiens et quasi quodammodo vultu exilaratus suggere mammas nutricis oblatas cepit quasi iam IIII-or diebus continuis proxime antea-actis erat impotens ad suggendum et sic infantulus meritis et suffragiis sancte margarete anno transitus sui quarto presente domina anna ducissa et eius familia copiosa ad monasterium sancti yrenei sanitati per omnia restitutus usque in presentem diem plena semper fretus fuit et nunc fruitur sospitate.

Iacobi dictus michael comes nitriensis vir eximie nobilitatis iuratus deposuit et testimonio nobilium sociorum suorum efficaciter firmavit. quod cum ipse primo incipiente dolore in tempore dextro augmentum quod capiente dolore per continuum spatium trium mensium a principio februarii usque exitum mensis aprilis. vehementissimo totius capitis et oculi dextri et quasi incredibili ut asseruit cruciatu augetur visum in oculo dextro omnino amisit ita ut nec digitum ante positum nec quicquam aliud sinistro oculo clauso poterat intueri dolorque capitis vehementius augebatur. hic de medicorum auxilio desperatus ad suffragia sororis virginis margarete confugit ad cuius sepulcrum facta

mora quattuor dierum cum sincera cordis devocione anno transitus ejusdem virginis tertio tam in oculo, tam in toto capite plenam recepit sanitatem.

Domina anna ducissa de macho pro barone suo tunc cum ipsa sepulcrum virginis margarete visitavit in expedicione existente iurata deposuit Affirmantibus Nicholao preposito Swiminiensi et Ompid bano de Bozna quod cum idem baro suus nomine albricus wanus¹ de chuchet prius vehementem multorum dierum langorem toto corpore fuisset inflatus et ydropicus publice teneretur nec morbus esset ope medicorum curabilis seipsum penitus desperatum meritis sororis virginis margarete instinctu dicte ducisse domine sue et amicorum et necessitudine sibi victorum totum se voto emisso coram astantibus et sue calamitati compacientibus commendavit quia mirum in modum infra eiusdem noctis spacium divina operante clemencia suffragantibus meritis virginis invocata et ab horrande inflacionis vicio et ab omni doloris sui molestia liberatus in totum sanus et incolumis permaneret usque modo.

Puella quedam filia patrisfamilias nomine petronella diocesis vesprimiensis cum adhuc annorum esset circiter duorum nimio dolore procedente duas in quolibet id est simul IIII-or maculas sive albugines in utroque oculo tollerans lumen omnino amiserat oculorum et sic continuis quinque annis ab etate tam tenera quasi a nativitate ceca permansit hec auditis tam parentibus quam aliis referentibus beneficiis que divina clemencia meritis sancte virginis sororis margarete ad eiusdem sepulcrum variis langoribus oppressis prestabat pedibus parentum suorum sepulcrum variis langoribus oppressis. prestabat pedibus parentum suorum provoluta ut ad sepulcrum dicte virginis recuperandorum luminum gratiam duceretur pervenit et impetravit. Que fide et devocione debita facto voto quod diem curacionis sue si eam curare dignaretur quo adveniret ieiunaret. Ecce coram parentibus suis et multis circumstantibus ipsum sepulcrum quasi ebullientibus subito lacrimis copiosis macule amborum oculorum velut squame quedam de oculis ceciderunt statimque perfectum lumen recepit oculorum Anno transitus sui secundo et quoniam sabbatum erat quando lumen recipere meruit ipsum diem sabbati cunctis diebus vite sue diebus constituit ieiunare hanc sic perfecte meritis virginis margarete illuminatam parentes et vicini iurati cuncta seriatim narrantes venerabilibus patribus episcopis ipsam eciam puellam illuminatam presencialiter presentaverunt.

Explicit legenda supradicta licet alia pulcrior et complecior inveniatur que est in libraria conventus sanctorum joannis et pauli in quodam volumine cum una alia legenda beate Agnetis de monte policiano etiam sanctimonialis ordinis predicatorum:

¹ helyesen = banus.

TARTALOM

	Oldal
1. B. Margit szenttéavatásának ügye	3
2. Mi a teendő most B. Margit szenttéavatási ügyében?	9
Legújabb események	11
3. A legősibb latin Margit-legenda XIV. századbéli másolata	12
4. Incipit vita Beate Margarite de Ungaria ordinis predicatorum	17

Képek :

XV. századbéli freskó	4. oldal után
Fr. Senior legendájának kezdete (facsimile)	14. " "
Fr. Senior legendájának egyik oldala (facsimile)	18. " "
Töredék a Vallomásokból (facsimile)	28. " "

